

K I D E

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 1 • 2017

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 1 • 2017

www.ulapland.fi/kide

Kide on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti. Seuraava Kide ilmestyy toukokuussa 2017.

Päätoimittaja MARJO LAUKKANEN

Toimittaja OLLI TIURANIEMI

Art Director REETTA LINNA

Valokuvaaja ANNA-LEENA MUOTKA

Ilmoitusvaraukset TARJA HELALA

Osoitteenmuutokset: tiedotus@ulapland.fi

Päätoimittaja puh. 0400 695 418

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 5 500 kpl, painopaikka Erweko Oy, Oulu 2017. ISSN 0787-0965.

Lehti ottaa sitoumuksetta vastaan aineistoja, mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

Mediakortti: www.ulapland.fi/kide. Julkaisija:

Lapin yliopisto/Viestintä, PL 122, 96101 Rovaniemi.

tekijä

Lasse Peuraniemi

Opiskelija, taiteiden tiedekunta,
Lapin yliopisto

Lasse Peuraniemi teki edelliseen numeroon vauhdikkaan kuvituksen ja piirsi tähän lehteen opiskelijaelämästä kertovan sarjakuvan.

”Animaatio on liian pitkäjänteistä. Yhdellä maalauksella on vaikea kertoa tarpeeksi, eikä teksti kiihota näköaistia. Näiden välistä löytyi sarjakuva, ominainen kanava itseilmaisulle.

Syntyjään rovaniemeläisen kuvataide- ja peruna-paitansa-alla-kasvattajan tiivistää hainmetsästäjä Quint:

– Sillä on elottomat silmät. Mustat silmät kuin nukan silmät.”

TEKIJÄ-palstalla esitellään lehden tekijöitä.

POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä [MARKKU HEIKKILÄ](#)
Sámegillii [RAUNA RAHKO-RAVANTTI](#)
5 Mie
6 Aura
Luovat
7 Arktis
Kolumni [JAAKKO HEIKKILÄ](#)
8 Kiehinien [OLLI TIURANIEMI](#)
Arviot

TUOKIO

- 28 Tuokio arktisessa [MATIAS PARTANEN](#)

OPISKELUA

- 30 Sarjakuva [LASSE PEURANIEMI](#)
Blogi [MATTUS KOSTAMO](#)
31 Opiskelu-uutiset
33 Alumni

KITEYTYKSET

- 34 Työ [Kohti vihreämpää yliopistoa](#)
36 Tutkimus [Saamelaisnuoret kaupungissa](#)
38 Tutkimus [Kuntajohtajat sosiaalisessa mediassa](#)

HIPUT

- 40 Kotisivu
41 Eskon puumerkki [JYRKI SIUKONEN](#)
42 Julkaisuja
45 Väitökset
47 Lyhyet
58 Hiutaleita [KIRSTI LEMPIÄINEN](#)

TEEMA Lumi

Lumi on arktinen voimavara, joka valaisee pimeää, taipuu taiteeksi ja houkuttelee matkailijoita. Lapin yliopisto kääriytyy valkoiseen vaippaan jopa puolet vuodesta – mutta kuinka kauan?

- 9 Pääkirjoitus [TIMO JOKELA](#) Vihreä lumi • 10 Lumen varassa • 18 Jääkiteiden lumossa
22 Valkea kulta mahdollistaa matkailutoiminnan Lapissa • 24 Luovuutta hangella
27 Kolumni [LAURI SNELLMAN](#) Lumesta rakentaisin pilvilinnani

10

” Ilmaston lämmetessä epävarmuus lumesta lisääntyy.

” Lumi on vain yksi veden olomuoto ja vedeksi se haluaa takaisin.

22

”

Valkean kullan merkitys Lapille ilmenee sekä konkreettisesti että symbolisesti.

18

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA-LEENA MUOTKA

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä
MARKKU HEIKKILÄ

ARKTINEN DAVOS

Pitkin vuosia on kulisseyssä puhuttu, että Lapissa pitäisi järjestää ”Arktinen Davos”. Sellainen pidettiin jo, ei Lapissa vaan Davosissa, Sveitsissä. Tavoitteena oli tuoda alppikylään kokoontuvien maailman päättäjien tietoon, mitä arktisella alueella ja etenkin sen ilmastossa tapahtuu. Sveitsiläisillä on sopivasti alppitutkimuslaitos juuri Davosissa, vain muutaman kivenheiton päässä Maailman talousfoorumin kokouspaikoista.

Ei tutkimuslaitoksen pihaan silti mustia autoja pysähtynyt. Ne jatkoivat kuin magneetin vetäminä kohti konepistoolein vartioituja turvatarkastuksia ja näkymättömiin. Oli tutkimuslaitoksen salissa outojakin kasvoja, mutta enimmäkseen arktiset ihmiset puhuivat toisille arktisille ihmisille – kuten näissä kokouksissa yleensä käy. Al Gore, Yhdysvaltain entinen varapresidentti, piti väkevän puheen ilmastosta. Käytävillä puheita hallitsi ilmaston sijaan se uusi muutostekijä, jota kukaan ei tuntunut osaavan tulkita. Ei sen paremmin Davosin arktisessa sivuhuoneessa kuin sen isoista pääsaleista välitetyissä tiedoissa. Kaksi päivää kokouksen jälkeen alkoi Trumpin aika.

SÁMEGILLII

Dán spálttas čállet olbmot, geat beroštit
sámedutkamušas, sámegielas ja sámekultuvrras.
Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta ja -kulttuurista
sekä saamen kielestä kiinnostuneet henkilöt.

BADJEL 300 SÁNI MUOHTTAGII

Sápmelaččat leat eallán ja hárbjánan birget luonddus. Danin sámegiella leage erenomáš rikkis sierralágan luonddu ja dálkádaga govvideaddji doahpagiid ektui. Eanaš oasi jagis Sámis lea dálvi ja muohtaga govvideaddji sánit gávdnojit badjelaš 300. Dát sánit t leat dehálaččat beaivválaš bargguin boazodoalus ja dehálaš oassi min árbevirolaš máhtus.

Gieskat almmustuvai dutkamuš mii čájehii ahte suomelaš oahppogirjiit deattuhit oarjemáilmmi árvvuid. Oktan sámeservodaga hástalussan leage árbevirolaš ealáhusaid doalaheami lassin dat mo heivehit árbevirolaš máhtu ja skuvla formála oahpahusa oktii sámeoahpahusas.

Dán čállosa váras vilppastin vuolleskuvla sámegielat oahpahusa luonddudiehtagiid oahppogirjiid gávdnan dihte man olu dat mitalit muohtaga birra ja vuhttogo min rikkis terminologiija girjiin. Jođanis geahčastemiin gávdnen olu dieđuid šattuid birra, mat eai šatta davvin dahje leat jo goldnan go skuvllat čakčat álget. Muohtaga birra in gávdnan maidige.

YLI 300 SANAA LUMELLE

Saamelaiset ovat eläneet ja tottuneet pärjäämään luonnossa. Tämän johdosta saamenkielessä on runsas luontoa ja ilmastoa kuvaavien käsitteiden kirjo. Suurimman osan vuodesta Saamenmaassa on talvi, ja lunta kuvaavia käsitteitä on yli 300. Ne ovat tärkeitä poronhoidossa ja osa perinteistä saamelaista osaamista.

Vastikään ilmestyi tutkimus, joka osoitti, että suomalaiset oppikirjat painottavat länsimaisia arvoja. Yhtenä saamelaisyhteisön haasteena onkin perinteisten elinkeinojen säilyttämisen lisäksi se, miten onnistumme sovittamaan perinteiset taidot ja koulun formaalin opetuksen saamelaisopetuksen saralla.

Tätä kirjoitusta varten silmäilin alakoulun saamenkieliseen opetukseen tarkoitettuja luonnontiedon kirjoja nähdäkseni, kuinka paljon niissä käsitellään lunta ja näkyykö niissä rikas terminologiamme. Nopeasti katsottuna löysin paljon tietoa kasveista, jotka eivät edes kasva pohjoisessa tai ovat lakastuneita, kun koulut syksyllä alkavat. Lumesta en löytänyt mitään.

HEAIKA-OVLLÁ-ARJA-RÁVDNÁ

Sámegiela ja -kultuvrra universitehtalektor,
pedagogihka dieđagoddi

RAUNA RAHKO-RAVANTTI

Saamenkielen ja -kulttuurin yliopistolehtori,
kasvatustieteiden tiedekunta

ANNA-LEENA MUOTKA

JUHO HIILIVIRTA

Fontteja suomalaisella sisulla

Pyöreitä vuosia täyttävää Suomea voi juhlistaa maamme virallisella fontilla, Finlandicalla. Fontin suunnittelusta vastaa Helsinki Type Studio, jonka yksi jäsen on Lapin yliopiston maisteriopiskelija Juho Hiilivirta. Rovaniemellä Hiilivirta aloitti opintonsa Taideteollisessa korkeakoulussa.

– Lähdin opiskelemaan graafista suunnittelua Helsinkiin, ja siellä tuli katsottua Rovaniemeä eri näkökulmasta. Valmistuttuani kandidaatiksi päätin, että haluan muuttaa takaisin Rovaniemelle. Aloitin samoihin aikoihin työskentelyn freelance-graafikkona. Hain Lapin yliopiston Arctic Art and Design -maisteriohjelmaan ja aloitin opinnot tänä vuonna.

Helsingissä asuessaan Hiilivirta muodosti yhdessä neljän muun opiskelijan kanssa Helsinki Type Studion.

– Aloimme tehdä fontteja yhteisen nimen alla. Hasan & Partners -mainostoimisto otti yhteyttä, kun Suomelle oltiin tekemässä uutta ilmettä. He halusivat meidät mukaan typografian osalta.

Finlandica-fontista pyydettiin toteutettavaksi kaksi versiota: lihava (bold) ja normaali (regular). Hiilivirran mukaan ajatuksena oli, että fontin pitää toimia sekä otsikoissa että leipätekstissä.

– Fontti on kuin suomenhevonen – sopii niin ratsastukseen kuin työntekoonkin. Fontissa on pieniä yksityiskohtia, jotka on veistetty tylopällä kirveellä, suomalaisella sisulla tietenkin.

Suomelle suunnitellun fontin voi ladata koneelleen sivulta toolbox.finland.fi.

Hiilivirta on ollut opintojensa ohella myös Lapin yliopiston ylioppilaskunnan graafikko ja mukana uudistamassa Lapin ylioppilaslehteä. Yhdessä päätoimittaja Matias Partasen kanssa lehteä lähdettiin kehittämään aikakausilehtimäisemmäksi.

– Samalla päätettiin uudistaa kokonaan lehden graafinen ilme, johon muotoilin myös fontit. Näin lehti puhuu kirjaimellisesti opiskelijoiden äänellä.

JOHAN-EERIK KUKKO

TARVITSEVATKO KAIVOKSET SOSIAALISTA TOIMILUPAA

Lapin yliopistossa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan lähes 80 prosenttia sodankyläläisistä hyväksyy kaivostoiminnan paikkakunnalla.

Vastauksista on kuitenkin luettavissa taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen välinen ristiriita. Vastaaajista noin puolet arvioi, että kaivostoiminta on heikentänyt ympäristön tilaa ja kaivosten lähikylissä tätä mieltä oli kuusikymmentä prosenttia vastanneista.

– Kaivostoiminnan paikallisen hyväksyttävyyden kannalta ympäristövaikutusten ennakointi ja kielteisten vaikutusten vähentäminen ovat tärkeimpiä asioita ratkaistavaksi, toteavat Lapin yliopiston tutkijat Leena Suopajarvi ja Marianne Kuisma.

Sodankylä valmistelee parhaillaan kaivosohjelmaa, jonka turvin varaudutaan kaivosalan kehitykseen ja mahdollisiin suhdannevaihteluihin. Kaivosohjelma ja kunnan pyrkimys sopimusperusteiseen yhteistyöhön kaivostoimialan kanssa ovat valtakunnallisestikin uusi avaus.

Kunnan tavoitteena on kehittää paikkakunnalle kunnan, kaivosyhtiöiden ja

eri sidosryhmien yhteistyöllä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä kaivostoimintaa.

Kunnanjohtaja Viljo Pesosen mukaan sopimuksella pyritään syventämään eri osapuolten kumppanuutta ja yhteistyötä.

– Mikäli kaivostoiminnan halutaan Sodankylässä jatkuvan, ja jopa laajentuvan, kansalaisten osallisuus ja eri ihmisryhmien vaikutusmahdollisuudet ovat avainasemassa kaivostoiminnan sosiaalisen toimiluvan kannalta, Pesonen sanoo.

OLLI TIURANIEMI

luovat

Taiteellista toimintaa
Lapin yliopistossa

ILKKA RUUSKA

Kalton ensimmäinen toimintakausi huipentui työmaa-aidan koristamiseen graffiteilla.

YHTEISÖLLISYYDESTÄ VOIMAA LUOVUUTEEN

Kalto on Lapin yliopiston opiskelijoiden taiteilijayhteisö. Toimimme taideaineiden opiskelijoiden järjestön Tao ry:n alaisuudessa. Tarjoamme yhteisöllisen taiteen tekemisen paikan ja tuomme opiskelijoiden taidetta esille myös yliopiston ulkopuolelle. Kalto oli ennen taideopiskelijoiden yhteisö, mutta nykyisin ryhmään voivat liittyä kaikki halukkaat, kunhan he ovat jonkin Lapin yliopiston ainejärjestön jäseniä. Se onnistuu helposti tykkäämällä sivustamme Facebookissa sekä osallistumalla kokouksiin ja tapahtumiin.

Kalto järjestää muun muassa näyttelyitä, taidemyyjäisiä ja työpajoja, joista esimerkkeinä ovat taidebasaari sekä elävän mallin piirustusillat. Tälle vuodelle suunnittelimme 13 taiteilijan voimin värityskalenterin.

Järjestämme vuosittain jäsentemme kesken yhteisnäyttelyn, johon jokainen toteuttaa omantyyllisensä teoksen vaihtuvan aiheen mukaan. Aikaisempina vuosina olemme käsitelleet muun muassa vapautta ja tänä keväänä keskitymme sukupuoleen ja sukupuoleettomuuteen. Tärkeintä toiminnassamme on vapaa taiteellinen ilmaisu sekä mahdollisuudet, joita yhteistyöllä luodaan.

ELLI ALASAARI

Taiteilijayhteisö Kalton näyttely on esillä Lapin yliopiston galleria Kajossa 14.3.–30.3.2017.

arktis

Tieteestä yli rajojen

RAKAS,
SYÖN SINUT

Meillä ihmisillä on toisinaan tapana perustella mielipiteitämme sillä, että jokin asia on joko luonnollista tai luonnotonta. Väite on hieman ontuva, luonnosta kun löytyy vähän kaikkea.

Kokeillaanpa.... Luonnollista on, että naaras syö koiraan parittelun aikana. Näin tekee osa polttiaislajeista. Esimerkin kertoi luonnonsuojelubiologi Jukka Salmela, kun haastattelin häntä sääski-en sukupuolielämästä tulevaa näyttelyämme varten. Paneudumme näyttelyssä arktisten eläinten – myös ihmisen – pariutumiseen ja paritteluun.

Vaikka polttiaiskoiralle parittelu tietää kuolemaa, se samalla antaa mahdollisuuden jälkeläisilleen. Koirasta jää jäljelle sukupuolielimet, jotka kiinnittyvät naaraan peräpäähän. Näin koiras estää naaraan parittelun muiden kanssa ja varmistelee perimänsä jatkumista. On luonnollista, että ihmisestä tämä voi olla vähän ällöttävää.

MARJO LAUKKANEN

jaakko

ANNA-ERIKA HEIKKILÄ

ORAVA TUIJOTTAA SISÄÄN

Poskia hyväilee lempeä pakkaneen. Aurinko yrittää kurkottaa itseään eteläisen horisontin yläpuolelle. Variksen askeleet pakkasen kovettamalla hangella – kuin sillä olisi vaikea lonkkavika, jonka poistavat siipien iskut sen lehahtaessa lentoon.

Ajattelin tänä vuonna mukailla ranskalaista klassikkoo Honore Balzacian ei päivääkään kirjoittamatta riviä. Olisiko se ovi uuteen henkiseen tilaan?

Balzacin ajatuksen varastin Ylen jutusta, joka kertoo Pere Lachaisen hautausmaasta Pariisissa. Opas Bertrand Beyern tutustuttaa vierailijoita hautausmaahan. Ja Beyern tekee hautausmaasta humoristisen, jopa hauskan eroottisen. Lauluntekijä Pierre Vassileun hautajaiset saavat lämpimän inhimillisyyden, kun vaimo Laura riisuu pikkuhousunsa ja asettaa ne miehensä arkon päälle. Samoin tekevät tilaisuuden muut naiset. Pikkuhousut ovat olleet pariskunnan rakkauden symboli.

En missään nimessä kirjoita jokaisena päivänä siksi, että minulla olisi jotakin sanottavaa. Pikemminkin päinvastoin. Loikoilen. Leikin tyttöni Mimmin kanssa. Pelaamme erilaisia jouluna saatuja pelejä. Käymme uimassa ja pyöriskelemme lumessa, kun on mukava talvi-ilma. Haen sanojen ja lauseiden yksinkertaista kauneutta. Sitten tarkistan, tarvitsevatko talvilinnut lisää auringonkukan siemeniä, ovatko läskipötköt jo lopussa. Haistelen ilmaa, tunnustelen päivien tuoksua.

Eteläinen taivas hohtaa epätodellisen keltaisena. Sytytän kynttilän. Teen pienen kokeen. Haen juuri päättyneen vuoden pari koskettavinta kirjaa ja avaen ne vuorollaan satunnaisesta kohdasta.

”Molemmat olivat erittäin arkoja ja tutustuivat toisiinsa hitaasti tunnus-tellen.” John Williamsin *Stoner*, sivu 217.

”Sade ei hellitä. Nyt ei ole sopiva päivä yrittää pyydystää haukkoja.” Helen McDonalдин *H niin kuin haukka*, sivu 211.

Kokonaisuudesta irrotetut palaset alkavat elää itsenäisenä. Se rohkaisee minua. Siis vähintään yksi virke jokaisena päivänä:

Ikkunalaudalla rapisteleva orava tuijottaa sisään, katse pysähtyy lepatavaan kynttilän liekkiin.

JAAKKO HEIKKILÄ
Valokuvataiteilija

kiehinen

Viestintäpäällikkö veistellee peräpohojolan murthela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

1980-luvula virkkasin tokumenttisarijaa ratirole Rovaniemen historiasta. Siinä yhteyvesä kuulin yheltä haastateltavalta tarinan, joka häätyy kyllä nos-taa esile. Mies raataili ketterin sanakäänthein, kuinka rintamale lähtevvää komppaniaa koothin Saarenkyläsä, kauppalan laijala. Maakunnan miehile jaethin armeijan vaathet, saaphat, ashet ja reput. Sitten ko miehet olivat valahtanhet armeijan harmaishin alako äkseeraus.

Teutaroinnin jälähkin syöthin sovan ensimmäinen ateria. Hernerokka oli kertojan mukhan paksua ja keiton seasa oli tuhteja sattumia. Syötyyhän miehet marssivat parijonosa Rovaniemen rautatieasemale, josta alako här-kävaunuila matka eturintamale Salhhan.

Sallasta matkaa jatkethin seuraavana aamuna etiäppäin jalakamiehinä. Komppaniasa oli hyä kiiri, vilijelthin huumoria ja remahethin aina välilä nauramhan. Ainoasthan yks mustanpuhuva mies könysi ethenpäin omh-hin ajatukshinsa vaipunhena, mieli myrryksisä.

Mieheltä tievustelthin, että mikä mieltä juippii ja se vastasi: ”Ottaa luon-nole ja nakkaa uskonpuutetta, ko mulla jäi viriä hevonen rautakankhen nii-tyle, tuli niin äkänen lähtö. Nyt mie mietin sitä, että miten se eukkoriepu ja net huntalot kotimiehet pärjäävät sen hevosen kansa”.

Asihhan ei kiinnitetty sen enempää huomiota. Aprikoithin, että kyllä net hevonen, eukko ja huntalot asettuvat mielesä muutaman päivän kuluesa, ko alakaa kuularuiskut soimhan. Soan kolomantena päivänä musta metto istu puun latvasa. Puun juurelta löyveithin rautakankimies eesmenhenä.

Rautakankimies kuoli oman käen kautta, ko ei kestäny kertojan mukhan eroa vaimosta, huntaloista ja hevosesta. Niinhän se tahtoo olla, että hevo-sesta ei saa väkisten ko hengen ja surusta on joskus maksettava karvas hinta. Soan aikana kertojalta kaatu vierestä viis lähettiä, mutta suurimman laakin miehen mielhen teki tämä soan ensimmäinen uhuri.

OLLI TIURANIEMI

arviot

levy

Hiljaisen
voimaa

Bent Sørensen:

MIGNON

Lapin kamariorkesteri. John Storgårds, johtaja
ja viulu. Katrine Gislinge, piano.

Dacapo Records 2016

Orkesterin uusin tarjoilee tuhdin annoksen tans-kalaisen Bent Sørensenin musiikkia. Sävelkieli on kautta levyn dynaamisen eteristä, kuin fragment-teja ympäröivästä luonnosta. Kertakuulemalla teos-ten samankaltaisuus alkaa puuduttaa, mutta yksit-täisinä ne toimivat ajattoman kauneuden luojana.

Gislinge soittaa joka solullaan ja sen voi aistia pelkän kuulokuvankin perusteella. Pianon sointi tuo mieleen vesipisarat, hetkestä riippuen joko kevy-en kesäsateen tai rajun ukkosmyrskyn. Sørensen käyttää rohkeasti soittimien kaikkia ominaisuuksia ja jopa soittajien laulua efektien luomiseen, kuiten-kin ne kokonaisuuteen täydellisesti istuttaen. Oikein oiva orkesterilevy!

MIKKO VEHKAPERÄ

kirja

Rovaniemi muuttui
saksalaisten parakkikyläksi

Kalevi Mikkonen:

PARAKKEJA JA PIIKKILANKAA

Lapin maakuntamuseon julkaisuja 18, 2016

Koska kukaan muu ei ollut tehnyt kattavaa doku-menttia saksalaisten sota-ajan rakennuksista, Ka-levi Mikkonen päätti tehdä sen itse. Sodan aika-na sanottiin, että Rovaniemellä kaljupäinen mies ei uskaltanut nostaa hattuaan, koska saksalaiset olisivat rakentaneet päälle muutaman parakin saman tien.

Mikkosen kirja on perusteellinen ja kattava selvitys saksalaisten rakennuksista ja parakeis-ta Rovaniemen seudulla. Maata omistaville paik-kakuntalaisille saksalaisten tulo merkitsi huom-atavia lisäänsioita. Kirja perustuu rakennusten jään-teiden tutkimiseen, arkistojen penkomiseen sekä muistitietoon.

RAINER SALOSENSAARI

Vihreä lumi

” Arktinen taide ja muotoilu
pyrkivät hyödyntämään
talven ekosysteemipalveluita
älykkäästi.

ANNA-LEENA MUOTKA

H

enry Thoreau kirjoitti kuuluisan teoksensa Elämää met-sässä (1854) elettyään kaksi vuotta vaatimattomassa mö-kissä Yhdysvaltain Massachusettsissa sijaitsevan Wal-den-järven rannalla. Teoksesta tuli jälkipolville pohjoisen yksinker-taisuuden, hiljaisuuden ja luonnonkauneuden ylistys. Myöhemmin kirja nousi ekologisen elämäntavan ja kestäväen kehityksen merkki-teokseksi. Talvisen luontokokemuksen innoittamana Thoreau tuskin huomioi, että samaan aikaan liikemies Frederic Tudor nostatti jär-vestä jäätä irlantilaisten siirtolaisten voimin. Hänestä tuli jääkau-pan avulla Amerikan ensimmäinen monimiljonääri. Niin Thoreau kuin Tudor jättivät toimissaan huomioimatta lähistöllä talvehtivat alkuperäisasukkaat. Heidän talvinen olosuhde- ja luonnonvaraosaa-misensa ei siirtynyt dokumentteina jälkipolville.

Järvellä kohtasi kolme tapaa tarkastella talvisen luonnon resurs-seja: Tudor tavoitteli liikevoittoa, Thoreau etsi henkistä hyvinvoin-tia ja alkuperäisasukkaat toteuttivat aikojen saatossa hioutunutta ekososiaalista ympäristökulttuuriaan. 170 vuotta myöhemmin eri näkökulmia yhdistellään Lapin yliopistossa ekosysteemipalvelut-käsitteen avulla. Talven ekosysteemi tarjoaa resursseja, kuten lun-ta, jäätä, revontulia ja valon dramaattista vaihtelua. Talven esteet-tisyys voidaan ymmärtää arvokkaana aineettomana varantona, jo-hon kietoutuvat esimerkiksi alueen tarinat ja asukkaiden hiljainen tieto talven olosuhteista.

Arktinen taide ja muotoilu pyrkivät hyödyntämään talven ekosys-teemipalveluita älykkäästi. Osaamista on syvennetty koulutus-, ke-hittämis- ja tutkimushankkeissa, joissa yhdistyvät yhteisötaiteen ja palvelumuotoilun osallistavat menetelmät, turvallinen rakenta-mistekniikka, teknologiset ja ilmaisulliset aspektit sekä sisältöjä ja merkityksiä pohtiva humanistinen traditio.

Tulevaisuudessa uusia talven palveluita ja tuotteita syntyy sosiaa-listen ja teknologisten innovaatioiden rajapinnalla. Ihmiset haluavat entistä enemmän olla mukana vaikuttamassa ympäristönsä laatuun ja mielekkyyteen. Ilmiö on havaittavissa vihreän viihtymisen (Green Entertainment), rakentamisen (Green Building), terveyden (Green Health) ja hoivan (Green Care) alueilla. Arktisen taiteen ja muotoi-lun näkökulmasta uudet talviset mahdollisuudet syntyvät toimialat ylittävistä ratkaisuista: aineettomien sisältöjen yhdistämisestä fyy-sisiin ympäristöihin, esteettisiin ja visuaalisiin lisäarvoihin ja pal-veluihin. Siten myös esimerkiksi hiljaisuus, maisema sekä luonnon psyykkiset ja fysiologiset terveysvaikutukset voivat luoda mahdol-lisuuksia aivan uudentyypiselle arktiselle taiteelle ja muotoilulle sekä liiketoiminnalle pohjoisen kulttuurin ja hankien parissa.

Lumen varassa

On hanget korkeat nietokset – vai jäätikkö liukas laikukas?
Suhdettamme lumeen leimaa yhä enemmän epävarmuus.

TEKSTI MARJO LAUKKANEN KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Maaliskuu jossakin päin Suomea. Pakkasyön jälkeen kirkas, vino valo hohkaa hangista. Hengitys höyrystyy ja lumi laulaa askelten tahtiin. Vai onko kävely sittenkin hapuilevaa, askeleet varovaisia? Pakkasen sijaan vihmoo vettä, joka kastelee hiukset, vaatteet, kaiken. Jäinen asfaltti on läikikäs ja tien reunoja koristaa mustaa lumi. Tai ehkä kenkien alla rapisee jo hiekotushiekka, aurinko lämmittää kasvoja ja ilmassa tuoksuu kevät.

Lumi – tai lumettomuus – on osa ihmisen ja ympäristön välistä intensiivistä vuoropuhelua.

– Lumi on ympäristöelementti siinä missä sade tai auringonpaiste. Ympäristö koetaan kaikilla aisteilla: mille se näyttää, tuoksuu ja kuulostaa, kuvailee tutkimusprofessori Arja Rautio Oulun yliopistosta.

Rautio on kymmenen vuoden ajan perehtynyt terveyttä ja hyvinvointia koskeviin kysymyksiin arktisella alueella. Viime aikoina hän on pohtinut myös lumen ja lumettomuuden vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin, vaikka hän ei aihetta varsinaisesti tutkikaan. Lumen merkitystä ihmiselle on tutkittu ylipäätään yllättävän vähän. Ikään kuin ottaisimme sen itsestään selvyytenä, vaikkei se sitä olekaan.

– Lumen kaikki olomuodot eivät ole yhtä arvostettuja ja pidettyjä. Mitkä ovat ne tekijät, jotka meitä lumessa viehättävät? Rautio kysyy.

Kaamos ja pimeyden vaikutusta mielenterveyteen on tutkittu paljon. Valonpuute voi vetää mielialaa alas päin sekä lisätä väsymystä ja syömistä. Ongelmaan on etsitty ratkaisua muun muassa kirkasvalolampuista, mutta ulkona niistä ei ole apua.

– Miten talven pimeys vaikuttaa, jos meillä ei ole lunta?

Lapin kaamos ilman lunta on hurja ajatus. Joutuisimme sanomaa hyvästit hiihtämiselle luonnon lumella ja kävelyille kuutamon valaisemassa metsässä. Sinisen hetken sijaan vallitsisi kaiken nielevä mustuus.

Onneksi kyseessä ei ole lähitulevaisuuden kauhukuva. On ennustettu, että lumimassa vähenee maailmanlaajuisesti noin kolmanneksella, jos tarkastelemme tilannetta 1960-luvulta 2100-luvulle. Alueellisia ennustuksia on kuitenkin vaikea tehdä. Paikoin lumen määrä voi

Viheralueiden ohella voisimme puhua valkoisista alueista.

lisääntyäkin sateiden lisääntyessä, jos lämpötila vain pysyy pakkasen puolella.

Lumi jonka tunsimme

Litisevä, lätisevä loska. Muotoiltava, raskas nuoska. Höyhenenkevyt, pölisevä tuisku. Kiiltävä, kantava hanki. Jos asumme pitkään samalla seudulla tiedämme kokemuksesta, koska ensilumi yleensä sataa ja koska se jää maahan talven yli. Tiedämme, koska joki jäätyy ja koska sillä uskaltaa liikkua. Tai luulemme tietävämmme. Tai tiesimme.

On pienestä kiinni, sataako vesi vetenä vai lumena. Lumitilanne vaikuttaa paitsi mielialaan myös ruumiin terveyteen. Liukkaus lisää kaatumisia ja heikot jäät hukumisia. Erityisesti Etelä-Suomessa ihmisen ja lumen suhdetta leimaa epävarmuus. Lunta voi tulla valtavasti tai hyvin vähän. Jouluna maa voi olla musta, valkoinen tai jotakin siltä väliltä.

– Meille on tärkeää, että lumi olisi maassa tiettyyn aikaan. Ilmaston lämmitessä epävarmuus lumesta lisääntyy ja nousee pohjoisemmaksi, Rautio sanoo.

Lumi ja jää ovat helpottaneet ihmisten liikkumista arktisella alueella, ja lumi on antanut suojaa pakkasta vastaan. Kaupungistumisen myötä olemme tottuneet työntämään ja kuljettamaan lunta, jotta pystymme liikkumaan paikasta toiseen. Helsingin Sanomissa kerrottiin alkuvuonna, että Espoon kaupunki on hankkinut tänä talvena koko Länsi-Euroopan ensimmäisen lumen sulatuslaitteen. Sulattaminen voi kuulemma olla läjittämistä edullisempaa.

Kaupungin keskustassa koskematonta lunta näkee

lähinnä silloin, kun lunta tulee niin paljon, ettei sitä ehditä heti aurata pois. Raution mielestä lumeen saisi kiinnittää kaupunkiympäristöissä huomiota muutenkin kuin teiden ylläpidon näkökulmasta.

– Olisi tärkeää, että lumen voisi kokea myös kaupungissa. Lunta voisi tuoda kaupunkiin esimerkiksi lumirakentamisen muodossa.

Raution mukaan kylmän ilman suomat mahdollisuudet ja muuttuvat olosuhteet tulisi ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

– Puhutaan vihreistä alueista, jotka johtavat pienistä viheralueista puistoihin ja luontoon. Samoin voisi puhua myös valkoisista alueista, jotka kuvaavat lumen peittämiä pintoja talven aikana.

Kahdeksan vuodenaikaa

Vaikka lumitilanne on muuttunut epävarmemmaksi, odotamme yhä, että talvisin on lunta.

– Olemme tottuneet siihen, että meillä on neljä vuodenaikaa, Rautio sanoo.

Lappi mainostaa itseään paikkana, jossa on neljän sijaan kahdeksan vuodenaikaa: syystalvi, talvi, kevättalvi, kevät, kevätkesä, kesä, syyskesä ja syksy. Ensilumen aikaa seuraa loppuvuoden kaamos, jota lumipeite valaisee. Alkuvuonna Lapissa on vuoroin kovia pakkasia ja runsaita lumisateita. Kevättalveen kuuluu hankikanto ja kevääseen jäiden lähtö.

Lapin matkailun kannalta haasteellisinta aikaa on erityisesti joulusesongin alku. Joulupukki ja talven taikamaa houkuttavat matkailijoita jo marraskuussa, jolloin lunta ei välttämättä vielä ole tai se voi hetkessä sulaa pois. Matkailija odottaa silti näkevänsä lunta. Myös monet ohjelmapalvelut, kuten kelkka- ja porosafarit, edellyttävät onnistuakseen lunta. Niinpä Lapin matkailussa ja hiihtokeskuksissa on arkipäivää säilöä lunta tai tehdä sitä keinotekoisesti.

Emme silti pysty samaan kuin luontoäiti.

– Lumessa on paljon kauneutta, oli kyse sitten yksittäisestä kiteestä tai koskemattomasta lumimaisemasta.

Lumi laskeutuu puolukanvarvuille, muodostaa aaltoja jäälle ja kasautuu tykyksi puiden oksille. Paksu lumikerros hävittää maisemasta yksityiskohtia ja luo avaruutta. Lumen suosio ja esteettisyys näkyvät myös sosiaalisessa mediassa. Esimerkiksi Lapin yliopiston instagram-kanavalla lumikuvat ovat usein kaikista tykättyimpiä. Hurahdamme ensilumeen joka vuosi uudestaan.

Mitä jos se joku vuosi jäisi tulematta?

Vaihtelevat talvet

Rovaniemeä ei uhkaa täysi lumettomuus, ei ainakaan ihan heti. Odotettavissa on silti monia lumeen liittyviä muutoksia: pysyvää lumipeitettä voi joutua odottamaan joulukuulle, vesikeli yllättää useammin keskellä talvea ja lopputalvesta voi tulla runsaita lumisateita.

Talvet ovat meillä luonnostaan erilaisia: välillä kylmempiä ja kuivempia, välillä leudompia ja sateisempia. Mutta miksi samankaltaisia talvia tulee yleensä peräperää useampi? Ilmiötä selittää Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tutkimusprofessori Bruce Forbes.

– Säähämme vaikuttaa Pohjois-Atlantin oskillaatio (North Atlantic Oscillation, NAO). Se vakauttaa suursäätilaa luoden kausia, jolloin on peräjälkeen useampia kylmempiä tai lämpimämpiä talvia, Forbes kuvailee.

Ilmiötä kuvaava NAO-indeksi on verrannollinen länsituulten voimakkuuksiin Pohjois-Atlantilla. Ilmaston lämpeneminen ei tarkoita, että kaikki talvet muuttuisivat toistensa kaltaisiksi, vaan niissä on jatkossakin jaksollista ja yksilöllistä vaihtelua.

Tappava jääkuori

Lapin lumitilanteeseen vaikuttaa merkittävästi arktisen alueen merivesi, joka on viime vuosina ollut epäta-

vallisen lämmintä. Ilmaston lämmitessä merijäätä sulaa kesäisin aiempaa enemmän, jolloin se myös jäätyy aiempaa myöhemmin.

– Melkein koko Pohjois-Atlantti oli vielä viime marraskuussa jäätön, mikä on poikkeuksellista, Forbes sanoo.

Kun meri ei jäädy, siitä haihtuu enemmän kosteutta. Tuulien mukana kosteus kulkeutuu mantereelle ja tulee alas sateena. Jos lämpötila vaihtelee nollan molemmin puolin, se tietää sulamisen ja jäätymisen vuorottelua. Muutama vuosi sitten tämä johti katastrofiin Jamalin niemimaalla, jossa nenetsit yhä paimentavat poroja vaeltamalla kesä- ja talvilaidunten välillä.

– On tavallista, että lumen päällä esiintyy laikuittaista jääkuorta. Porolaumat on kuitenkin helppo ohjata läheisille alueille, joilla lumi on pehmeämpää. Vuonna 2013 sääilmiö oli tuhoisa, koska runsaat sateet kylästäivät suuren osan lumipeitteestä pinnasta pohjaan asti. Kun lämpötilat laskivat nopeasti, laitumet jäätivät paksun ja raskaan jääkerroksen alle. Näin eläimet jäivät täysin ilman ravintoa koko eteläisen Jamalin niemimaan alueella.

Ravinnon puutteen seurauksena 61 000 poroa kuoli, yli viidesosa niemimaan poroista. Forbes on tutkimusryhmänsä kanssa tutkinut myös vuoden 2006 laajoja porokuolemia samalla alueella. Tutkijat yhdistivät porokuolemiin johtaneet äärimmäiset sääilmiöt merijään häviämiseen.

– Äärimmäiset sääilmiöt ovat yleistyneet myös Suomessa ja pohjoisessa Fennoskandiassa. Meillä porojen lisäruokinnasta on kuitenkin tullut yleinen käytäntö.

Ennen lisäruokinnalla ehkäistiin porojen kuolemia huonoina talvina. Nykyisin talviruokinta on jatkuvaa valtaosassa suomalaista poronhoitoaluetta.

– Huonosta talvesta on tullut normaali.

Talvien muuttuminen vaikuttaa toisiin eläimiin voimakkaammin kuin toisiin. Sopulille lumipeitteen jäätyminen on suuri ongelma. Pieni eläin liikkuu ketterästi pehmeässä pakkaslumessa mutta ei jaksakaan kaivautua

Huonosta talvesta on tullut normaali.

paksujen jäämassojen läpi. Jo parin päivän plussakelit keskitalvella saavat sopulit lopettamaan lisääntymisen. Tutkijat ovat havainneet myös tapauksia, jossa sopulit ovat jääneet jumiin jäisen hangen alle. Lumien sulaminen keväällä on paljastunut tyhjäksi syödyn maan, ulosteikasat ja kuolleet sopulit.

Värillä on väliä

Lumen värillä on merkitystä ilmaston lämpenemisessä. Valkoinen lumi heijastaa auringon valoa paljon tehokkaammin kuin musta maa tai tumma avomeri. Niinpä lumipeitteen väheneminen kiihdyttää osaltaan ilmaston lämpenemistä.

Forbesin vetämä tutkimusryhmä on kartoittanut laajasti tundran kasvillisuutta. He ovat huomanneet, että osa matalahkosta pajukosta ja lepikosta on kasvanut kaksimetrisiksi puiksi viimeisen 30–40 vuoden aikana. Kun kevätaurinko alkaa paistaa tundralle, kinoksen päälle jäävät tummat oksat imevät lämpöä tehokkaammin kuin valkoinen hanki. Kimmoke tutkimukselle tuli poroja paimentavilta nenetseiltä, joiden työtä aiempaa tiheämmät ja korkeammat pajukot vaikeuttivat.

Niin moni tekijä vaikuttaa ilmaston lämpenemiseen, että tulevaisuuden ennustaminen on vaikeaa. Esimerkiksi arktinen merijää sulaa jo nyt nopeammin, kuin mitä pessimistisimmät mallinnukset ennustivat reilu kymmenkunta vuotta sitten.

– Saamamme aineisto on niin epätavallista, että olemme etenemässä tuntemattomalle alueelle, Forbes toteaa. ●

Jääkiteiden lumossa

Lumen voi haistaa, maistaa,
tuntea ja kuulla. Se ei jätä
ketään kylmäksi.

KUVAT

ANNA-LEENA MUOTKA
MARIA HUHMARNIEMI

*"Jos olisin lunta,
olisin nietos, koittaisin
kaartua kauniisti."*

Soile Veijola

Matkailun kulttuuritutkimuksen
professori, MTL, Lapin yliopisto

HILJAISUUS

Lumesta voi intoilla raiskion peittona, lumilinnoina ja hiihtolatuna. Tai harmitella aamuista ahtojäästä auton tuulilasissa.

Mieluummin kirjoitan lumen hiljaisuudesta.

Lumi sataa äänettömästi. Ihmisen askellus kuuluu vain narskuvalla kelillä. Kissan jäljet kulkevat lumessa – toivon mukaan taloon, jossa avataan ovi lämpimään tupaan.

Puut koristautuvat vaiti kuuraan, kimallukseen tai tykkyyn. Sukulaispuiden juuret keskustelevat syvällä maan sisässä. Sovitaan, ettei juuri raskaimmilla oksilla nojata elämäntoveriin.

Luminen tie kiertyy äänettömästi mutkan taakse ja suoristuu välillä viivoittimella vedettyyn mittaansa nouten lopuksi mäen yli ja eteenpäin.

Pitkän vanhan hirsitalon alle on kolattu lumet koko tienpuoleiselle sivulle. Helmat talolle, pysyy vinkka loitolla lattianrajasta. Päädyssä autioksi jäänyt asunto, jonka sisältä löysin kesällä pienen puodin. Pöly piti seuraa hyllyille unohtuneille tavaroille. Toinen pääty mummolani, jonka melkein ostin tädiltäni pari vuotta sitten. Aie raukesi syistä, joita tarina ei kerro.

Jouluaattona lämmitän muinoisen navetan päädyssä olevan ulkosaunan. Kolaan polun saunalle ja sieltä liiteriin.

Lunta pukatessa hulahdan hämmästykseni joulun tunnelmaan. Kolaajalla kun ei yleensä ole sivustaseuraajia tai neuvojia. Joutuu vielä itsekin töihin.

Joulukola. Joulukeli. Joulutola.

Saunassa, lepattavien ja sammahtelevien tuikkujen valossa näen juuri ja juuri hiljaisuuden. Pienestä nurkka-ikkunasta hangelle lankeavan valon.

Liiterin liiketunnistin.

Kissa.

"Jos olisin
lunta, olisin
nuoskaa, koska
siitä on helppoa
muokata uutta."

Kai Ryyänen

Lehtori, Lapin AMK rakennus- ja
yhdyskuntatekniikan koulutus

LUOVUUS

Olen kasvanut lumen keskellä. Lumi on ollut jo lapsesta asti mukana kaikessa talvisessa toiminnassa. Esimerkiksi nuorena partiopoikana piti päästä kokeilemaan vasta hankittua makuupussia teeren lailla lumikieppiin. Lapsena lumesta rakenneltiin erilaisia lumirakennelmia ja yritettiin saada joka kerralla aina jotain edellisvuotta suurempaa – siinä kuitenkin onnistumatta.

Nykyään lumi mahdollistaa sen, että pääsen koirieni kanssa ulkoilemaan talomme takana olevalle jängälle luonnon keskelle. Lumisessa metsässä koirien kanssa liikkuessi en kaipaa mitään muuta kuin lumen tuomaa hiljaista narinaa kengän alla. Jopa kunnon lumisade ja -myrsky sekä lumityöt myrskyn jälkeen ovat parasta vastapainoa työlle.

Työssäni lumi on merkinnyt joka vuotista lumi- ja jäärakentamisen opintojaksoa insinööriopiskelijoiden kanssa. Vuosien aikana olen saanut kertoa lumi- ja jäämateriaalin mahdollisuuksista matkailurakentamisesta. Hienoa on olla mukana mahdollistamassa uusien

nuorten kokeilua talvisessa rakentamisessa. Opiskelijat ovat luoneet vuosittain mitä erilaisimpia lumi- ja jääteoksia eri kohteisiin ympäri Rovaniemeä.

Toisaalta lumi ja jää ovat minulle myös tutkimuksen kohde. Jää muodostaa tutkimukseni ytimen, jonka kautta yritän paremmin ymmärtää jäätä rakennusmateriaalina. Olen vuosien aikana saanut olla kehittämässä lumirakentamisen menetelmiä yhdessä alan yritysten kanssa. Olen päässyt testaamaan erilaisia lumirakentamisen muotoja ja uusia materiaaliyhdistelmiä oikeissa rakennuskohteissa. Olen ollut laatimassa eri toimijoiden kanssa lumi- ja jäärakentamiseen teknisiä ohjeita ja alan yhteisiä pelisääntöjä.

On erittäin mukavaa tehdä joka vuosi lumirakenteet uudestaan. Jokaisella kerralla rakennelmista oppii aina jotain uutta. Lumi ei koskaan ole samaa – onhan se vain yksi veden olomuoto ja vedeksi se haluaa takaisin. Siitä kannattaa nauttia sen hetken ajan, kun se pysyy lumena.

"Jos olisin lunta,
olisin pala kinosta.
Paineen alla se
näyttää parhaat
puolensa ja taipuu
hienopiirteiseksi
lumiveistoksiksi."

Maria Huhmarniemi

Kuvataidekasvatuksen yliopistonlehtori,
taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

LEIKKI

Olen aina ollut lumi-ihminen. Lapsena möyrin lumessa haalari märkänä, kaivelin tunneleita ja tein pesiä. Tunsin lumen tuoksun ja maun. Myös hiihdin, kaikilla keleillä. Parhaimmat hiihtomuistoni on pitkiltä hiihtoretkiltä keväthangilla, soilla ja mäntykankailla.

Alle 10-vuotiaana näin ensimmäisen kerran lumiveistoksia Rovaniemen kaupungissa ja pidin niitä valtavan hienoina. Yliopistossa kuvataidekasvatuksen koulutus-alalla pääsin itse veistämään lunta. Innostuksen myötä sain ensimmäisen työpaikkani yliopistolla The Snow Show -nimisestä talvitaiteen koulutusprojektista. Teimme lumi- ja jääveistoa koulupihoille lappilaisten opettajien ja koululaisten kanssa.

Yliopistotyön ohella ehdin itsekin veistämään: kävin muun muassa keikkatöissä Norjan Kirkkoniemen lumihotellissa. Ammattimainen lumi- ja jääveisto oli hauskaa, vaikka voimat olivatkin koetuksella. Siinä tarvitaan paitsi hyviä työvälineitä ja hyvää tekniikkaa, myös fyysistä kuntoa.

Nyt minulla on kaksi pientä poikaa ja asun osa-aikaisesti Muodoslompolon kylässä Pohjois-Ruotsissa. Täällä on joka talvi aivan valtavasti lunta. Olen kolannut ja englantilainen mieheni on lapioinut, kunnes mieheni tänä talvena osti vanhan traktorin ja siihen sopivan lumilingon. Siten hänestä tuli askeleen verran paikallisempi, ja minä voin jälleen keskittyä lumitöissäni veistoksiin, tunneleihin ja labyrinthteihin lasteni kanssa. Tunnen jälleen lumen tuoksun ja poikani tutustuvat sen makuun.

Valkea kulta

mahdollistaa matkailutoiminnan Lapissa

TEKSTI MIKKO ÄIJÄLÄ KUVA ANNA-LEENA MUOTKA

Lumella on monien muiden luonnonilmiöiden tapaan sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia yhteiskuntaan. Virkistytymisen näkökulmasta lumi on positiivinen asia, ja yksi usein lumesta hyötyvä ala on matkailu. Eritoten Lapissa lumen ja siihen liittyvän ekotiikan merkitys matkailulle on kiistaton. Tästä kertoo jo talvimatkailun merkitys verrattuna kesämatkailuun. Viimeistään marraskuun puolivälissä kaikki Lapin matkailutoimijat alkavat odottaa ensilunta.

Lappiin tulevista kansainvälisistä matkailijoista moni ei ole nähnyt lunta koskaan aikaisemmin. He odottavat löytävänsä täältä hiljaisuutta, puhdasta luontoa ja tietysti lunta. Lumi osaltaan symboloi kahta ensiksi mainittua, joten mielikuvien tasolla talvella on vaikea löytää hiljaisuutta ja puhtautta ilman lunta. Matkailijoille lumi on usein tuntematon ja haastava elementti, joka merkitsee heille kylmyyttä. Mutta kun lumen ominaisuuksia osaa hyödyntää, se päinvastoin suojaa kylmää vastaan. Yleinen kysymyksiä aiheuttava teema on myös pimeys – tai tarkemmin läpikotaisen pimeyden puuttuminen, sillä lumi tuo valoisuutta. Kaikine ominaisuuksineen lumi ja siihen liittyvät erilaiset toimintatavat voivat olla matkailijalle oppimiskokemus ja ennen kaikkea elämys.

Meidän ihmisten lisäksi matkailuelämysten luomiseen osallistuu lukuisia eläimiä, joista Lapissa keskeisiä lienevät tunnuseläin poro sekä pöröinen reki-koira. Ilman lunta ja riittävän alhaisia lämpötiloja nämä arktiset eläimet eivät pysty työskentelemään. Lumi voi myös rajoittaa matkailupalveluja riippuen sen määrästä

ja laadusta. Paksu ja nuuskainen lumikerros tekee eläintenkin työstä raskaampaa. Kesällä ne yleensä viettävät lomakautta aivan kuten monet niiden kanssa toimivat työntekijät, koska reki ei liiku paljaalla maalla ja keli on liian kuuma vetämiseen.

Matkailijalle poron tai rekikoiran kohtaaminen tarjoaa jo sinänsä elämyksen. Kun kohtaaminen tapahtuu lumen keskellä, on elämyksen aitous taattu. Vastakohtaisesti kesällä karvanvaihdon aikaan normaali takkui-
nen ulkonäkö voi jopa tarkoittaa matkailijalle eläimen huonokuntoisuutta. Eläimiin liittyvän tiedon puute voi synnyttää matkailijalle negatiivisen kokemuksen tai johtaa jopa väärinymmärryksiin. Näin ollen ”valkean kullan” merkitys Lapille ilmenee sekä konkreettisesti että symbolisesti saadessaan aikaan muutosta koko matkailuelinkeinossa ja sen toimijoissa eläimistä ihmisiin.

Ainakin toistaiseksi Lappi on lumi-
varmaa aluetta, mutta monissa matkailuaktiviteeteissa on joinakin vuosina jouduttu varautumaan alkukaudesta keinolumen käyttöön. Keinolumi ei kuitenkaan leijai-
le taivaalta kaikkialle luontoon ja ainakin mielikuvien tasolla sen puhtaus arveluttaa. Lapin matkailussa marraskuista pysyvää lumipeitettä odotetaan varmasti vuodesta toiseen, mutta odotusten täyttyminen saattaa olla yhä epävarmempaa.

Kirjoittaja työskentelee Matkailualan tutkimus- ja koulutus-
instituutissa projektisuunnittelijana hankkeessa ”Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa” sekä tutkijana hankkeessa ”Eläimet ja vastuullinen matkailu”. Hän myös tekee väitöskäytännöstään liittyen eläimet ja matkailu -teemaan.

**Paksu ja
nuuskainen
lumikerros tekee
eläintenkin työstä
raskaampaa.**

Santa Claus Reindeer -yrityksen poro kyyditsee turisteja Napapiirillä.

LUOVUUTTA HANGELLA

TEKSTI TEEMU LOIKKANEN KUVAT VILLE-PETTERI MÄÄTTÄ

Kuvauslaskeminen on oma taidelajinsa. Tämän jutun kuvat on ottanut Ville-Petteri Määttä, joka on valmistunut taiteiden maisteriksi audiovisuaalisesta mediakulttuurista.

Taideopiskelijat Matti Rätty ja Kilian Hänninen ovat luovia paitsi taiteen myös urheilun saralla.

Luovuus on muodikas termi. Niin tieteessä kuin taiteessa etsitään luovia ratkaisuja. Yritysmailmasta yliopistoon siirtyneissä keskustelunavauksissa vaaditaan luovuutta ja innovaatioita. Luovuuspuhe ei ole kuitenkaan mileniaali-sukupolven herättämä keskustelunaihe.

Vuonna 1970 ilmestyneessä Ellen Bachin Luova ihminen -teoksessa kysytään: ”Mikä yhteiskunnallinen merkitys on sillä, että kaikissa yhteiskunnan jäsenissä pyritään kehittämään luovia ominaisuuksia?” Edellinen sukupolvi kun pärjäsi pikemminkin muuttumattomuudella ja järjestelmäuskollisuudella, ja luovia pidettiin omituisina. Bachin mukaan luovuus oli muotitermi jo teosta kirjoitettaessa, melkein puoli vuosikymmentä takaperin. Hän määritteli luovuuden ”yksilön kyvyksi tuoda esiin alkuperäisiä ja uusia tuotteita ja ajatuksia”.

Haastattelimme yliopistostamme kahta tekijää, jotka toteuttavat luovuuttaan niin taiteen kuin urheilun saralla. Graafisen suunnittelun opiskelija Matti Rätty ja teollisen muotoilun opiskelija Kilian Hänninen ovat harrastaneet freestylehiihtoa, slopestyleä, halfpipea ja lumilautailua. Rätty on tehnyt freestylehiihtoa myös amatikseen.

Niin taiteessa kuin temppuja sisältävissä urheilulajeissa vaaditaan luovuutta, joka ei koskaan synny tyhjästä. Useimmiten luovaa toimintaa edeltää tuhansien tuntien harjoittelu ja innostus. Kuvauslaskeminen on Rätty ja Hännisen edustamissa lajeissa keskeisiä toimintamuotoja. Erilaisia temppuja kuvataan ja niistä koostetaan musiikin siivittämiä audiovisuaalisia teoksia.

– Kisalaskemisessa reitti on valmiiksi suunniteltu, mutta kuvauksissa kaiken saa päättää itse. Kuvauslaskemisessa täytyy olla ensin hyvät perustaidot rinteessä, jotta voi luovasti käyttää taitojaan, kun suunnittelee

lasku- ja kuvauspaikkoja. Samoin graafisessa suunnittelussa on ensin oltava perustaidot hallussa, jotta niitä voi käyttää luovasti. Kummassakin on hankalaa määrittää, kuka on paras. Voi muodostaa omanlaisensa näkemyksen siitä, mikä on siistiä, Rätty sanoo.

– Jos ei voi olla paras, niin voi ainakin olla erilainen ja sillä tavalla kiinnostava, Hänninen jatkaa.

Hauskanpitoa kavereiden kanssa

Freestyle, lumilautailu ja niiden kesäseurkku skeittaus nähdään usein niin sanotusta perinteisestä urheilusta eroavina lajeina.

– Oma juttu ei tunnu treenaamiselta, esimerkiksi taitoluistelija tai voimistelija voi nähdä treenaamisen eri tavalla. Tämä on enemmänkin kavereiden kanssa hauskanpitoa, Rätty kertoo.

– Kisalasku on aika paljon järjestelmällisempää. Kuvaamisessa tarvitsee aina ison porukan. Yhteinen tekeminen ja visio pitää olla, Hänninen sanoo.

Skeittaus eli rullalautailu on otettu mukaan Tokion vuoden 2020 kesäolympialaisiin, mikä on herättänyt ristiriitaisia ajatuksia lajin harrastajien joukossa. Talvi-

Yhteinen tekeminen ja visio pitää olla.

lajeista freestylehiihto ja lumilautailu ovat olleet mukana olympialaisissa 1990-luvulta alkaen.

– Skeittausformaatti on viimeisen viiden vuoden aikana mennyt hyvin kisamaiseen suuntaan, pisteet tulevat ruudulle suorituksen jälkeen, Hänninen miettii.

– Olympia-standardisointi on hankalaa näissä lajeissa, Sotšin suorituspaikat olivat hienoja, ja hyvältä näyttävät myös tulevien Korean olympialaisten paikat. Kiso-

Audiovisuaalista mediakulttuuria opiskeleva Aarni Toiviainen kuvaa videota Matti Rädyn hypystä Venäjällä.

jen mukana tulee paljon näennäistä valinnanvapautta. Todellisuudessa kaikki kuitenkin tietävät, mitä odote-
taan, mutta sitä ei sanota ääneen, Rätty pohtii.

Vaatimustason kasvaessa riskit kasvavat

Menestynyt freestyle-hiihtäjä Pekka Hyysalo on ihme-
tyttänyt kansaa dokumenttielokuvassa New Run, joka
kertoo hänen aivovammaan johtaneesta vakavasta kaa-
tumisestaan ja uskomattomasta toipumisprosessistaan.
Hyysalo kamposi itsensä takaisin jaloilleen synkistä
ennusteista huolimatta ja kampanjoi Fight Back -brän-
dillään auttaakseen muita päävamman saaneita. Mat-
ti Rätty oli paikalla, kun hänen hyvä ystävänsä kaatui.

– Näin sen vierestä ja se oli minulle kova paikka, kun
olin tehnyt samoja juttuja kuin Pekka. Kaaduttu temppu
ei ollut Pekalle vaikein, ja se vaikutti paljon omaan ajat-

teluun. Vaikka arvostaa laskemista, niin miettii, minkä
arvoista se on. Itsellenikin on sattunut pari kertaa pa-
hasti päähän, niin että olen joutunut olemaan muuta-
man päivän sairaalassa. Vaatimustason kasvaessa myös
riskit kasvavat, mutta sen hyväksyy, koska saa hyvän
fiiliksen siitä, että oma visio toteutuu.

Luovuutta on vaikea määritellä täsmällisesti. Tuote-
kehittelyssä, tieteen luomisessa tai freestyle-hiihdossa
se kytkeytyy erilaisiin perustaitoihin, joita jokaisella
alueella vaaditaan ennen luovuuden syntyä. Ennen kuin
voimme olla luovia, tarvitsemme paloa, innostusta ja
motivaatiota harjoitella. Rakennamme aina meitä edel-
täneiden tekemän työn kivijalan päälle, joten voi kysyä,
onko mahdollista luoda mitään kokonaan uutta. Kan-
nattaa ainakin luottaa omiin visioihinsa: jos ne tuntu-
vat oikeilta, niistä löytynee luovuuden itu. ●

kolumni

LAURI SNELLMAN

Teollisen muotoilun yliopistonlehtori,
taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

” Sisätilat kasvoivat ilta illalta
laajemmiksi ja korkeammiksi.

LUMESTA RAKENTAISIN PILVILINNANI

O lemme kaikki rakentaneet lumesta ainakin jossakin muodossa.
Itselläni on muistissa elämän varrelta kolme tärkeää lumilin-
naa. 1960-luvulla, kun lumia ei kuljetettu pois katujen varsil-
ta ja pihoista, ne jäivät lasten iloksi ja leikkien rakennusmateriaaliksi.
Pihassa saattoi olla kukkulan kunkku -leikkiin soveltuva korkea kuk-
kula, sokkeloita täynnä oleva labyrinttikumpu tai lumilinna. Silloin ei
puhuttu ilmastonmuutoksesta eikä ollut huolta lumen tulevaisuudesta.

Holvirakenteet opittiin tekemään yrityksen ja erehdyksen kautta.
Linnan kattoon osattiin varata suksisauvaa mittana käyttäen riittävästi
materiaalia kantamaan rasitukset. Lunta osattiin vahvistaa tamppaa-
malla tai jäädyttämällä. Työkaluna käytettiin pääosin kolaa ja lumila-
piota. Joskus saatettiin tarvita liiteristä sahaa tai omia hiihtovälineitä.

Lapsuuteni muistorikkain linna tehtiin Sodankylässä kaveriporukassa
kaupan ison pihan reunalle. Linnaa suunniteltiin ja rakennettiin har-
taudella. Ulkoapäin linnaan oli vain pieni sisäänkäynti. Sisätilat kas-
voivat ilta illalta laajemmiksi ja korkeammiksi. Valmiissa linnassa oli
lumesta tehdyt kalusteet pöytineen, tuoleineen ja sänkyineen. Linnaa
ihasteltiin erityisesti illalla kynttilän valossa.

Viisitoista vuotta sitten Napapiirillä tehtiin lämpötilamittauksia lumi-
linnan nukkumisolosuhteiden määrittämiseksi. Pukin pajan takapihal-
le oli sitä varten rakennettu sängyllinen lumilinna. Kävin 9-vuotiaan
poikani kanssa katsomassa linnaa ja sen sisätiloja. Muutama viikko sen
jälkeen poikani kysyi Luostolla parkkipaikalla korkean lumikasan vie-
ressä: ”Isä, saanko tehdä tuohon lumikasaan lumilinnan ja nukkua siinä
seuraavan yön?” Poika teki pitkän päivän töitä ja nukkui seuraavan yön
tekemässään majassa. Aamulla, kun herätin hänet lumikotuksestaan,
molemmipuolinen onnellisuus oli käsin kosketeltavissa.

Olimme teollisen muotoilun vaihto-opiskelijoiden kanssa Ylläksellä
työpajassa muutama vuosi sitten. Itävaltalainen opiskelija halusi tehdä
lumilinnan ja nukkua siinä yön. Suostuin, kunhan vain linna tehtäisiin
rakenteeltaan ja mitoitukseltaan oikeaoppisesti, pieni reikä kattoon ja
kynttilä palamaan happimittariksi. Niin teki poika linnansa ja nukkui
siinä yönsä. Nukkujan ylpeydellä ja kavereiden kateudella ei ollut rajoja.
Muotoilun mallinrakennuksessa syntyy paljon hukkamateriaalia. Pieni
määrä muovia puumateriaalin purusiilossa muuttaa sen ongelmajättek-
si. Teollisuuden prosessit tuottavat suuren määrän vaikeasti käsiteltäviä
sivuvirtamateriaaleja. Lumen kanssa kaikki on toisin. Materiaali itses-
sään on kestävä kehityksen mukaista luonnonmateriaalia. Työstön ai-
kana sitä voi käyttää uudestaan ja kierrättää. Materiaali sulaa keväällä
vedeksi ja virtaa mereen, josta se sataa taas seuraavana talvena uudeksi
lumeksi meidän kaikkien iloksi.

SABINE RAMSEIER

tuokio

arktisessa

Olin kävelemässä kohti linja-autoasemaa, kun huomioni kiinnitti puut upealla tavalla sisäänsä peittänyt lumivaippa.

Onnekas sattuma oli, että olin pakannut kameran taskuuni enkä rinkkaan, joten saatoin ikuistaa näkymän kiireestäni huolimatta.

Vaikka lumi on pitkään Lapissa asuneelle melkein pä liiankin nähty asia, kykenee se silti silloin tällöin tekemään vaikutuksen.

Ei tätä loskaan kuuna päivänä vaihtaisi.

Teksti & kuva

MATIAS PARTANEN

Kolmannen vuosikurssin oikeustieteilijä, joka ikuistaa ympäristöään kuviksi

LASSE PEURANIEMI Opiskelija, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

PARATIISI ON NURKAN TAKANA

Tämän blogin otsikko on lainattu perulaisen kirjailijan Mario Vargas Llosan vuonna 2005 suomennetusta romaanista *El paraíso en la otra esquina* (2003). Otsikkoani ei ole tässä yhteydessä tarkoitettu otettavaksi sen enempää kirjaimellisesti kuin ironiana työharjoittelun kohdemaan Perun suhteen. Peru on uskomattoman kaunis ja mielenkiintoinen maa, jossa on paljon yhteiskunnallisia ongelmia, ja sitä myötä kaikkea muuta kuin paratiisi. Ja ainakin osittain näiden ongelmien vuoksi olen nyt täällä työharjoittelussa. Mutta ei unohdeta paratiisia koskevaa teemaa näin nopeasti. Ehkä ja todennäköisesti lähimmäksi paratiisia Peru pääsee ruokakulttuurinsa puolesta – vastaavaa makujen ja keittotaitojen monipuolisuutta ei ole helppo löytää muualta. Maassa vieraileva extranjero törmää useammankin kerran kysymyspariin: a) pidätkö Perusta? ja b) pidätkö perulaisesta ruoasta. Tosin ei aina tässä mainitussa järjestyksessä.

MATTUS KOSTAMO

blogi

Opiskelijaelämää
Lapin yliopistossa
lapinyliopisto.blogspot.fi

Itsensä johtaminen on jokaiselle yliopistoyhteisön jäsenelle tuttua. Se korostuu vaikkapa silloin, kun kesken tenttiin lukemisen iskee suuri tarve järjestellä koti uuteen uskoon. Käytännössä itsensä johtaminen on haastavaa. Järjellinen tieto esimerkiksi siitä, ettei kannata jättää asioita viime tippaan tai haalia itselleen liian monia vastuutehtäviä samanaikaisesti, ei välttämättä johda omien tapojen muuttamiseen.

Johtamisen psykologian yliopistonlehtori Ville Pietiläinen opettaa itsensä johtamisen kurssia. Pietiläisen mukaan itsensä johtamisessa on kaksi tasoa. Ensimmäinen taso koskee konkreettisia tavoitteita: mitä haluaa saada esimerkiksi opintojen saralla aikaan ja missä tavoiteajassa? Oman toiminnan ja ajattelun ohjaamisen tueksi on kehitetty useita käytännön työkaluja, kuten itsen palkitseminen tai positiivinen minä-puhe. Toinen taso on filosofisempi. Se koskee kokonaisvaltaisempaa ihmisenä kehittymistä ja merkityksiä, joita annetaan eri asioille ja ilmiöille. Tällä tasolla ihmisen tulee kyetä vastaamaan kysymyksiin siitä, mitä elämältään haluaa ja miksi haluaa keskittyä elämässään valitsemiinsa asioihin.

Pietiläisen mukaan jälkimmäinen taso on ensimmäistä haastavampi. Itsensä johtamisen taitoja on helppo mitata, mutta ihmisen sisäinen prosessi tai asioiden merkityksellistäminen ei asetu määrällisesti mitattavaksi. Pietiläisen mukaan merkitykset liittyvät ihmisen intuitiiviseen kykyyn.

– Olisi tärkeää, että ihmiset löytäisivät intuitiivisen kyvyn nähdä olennainen. Aina olennainen ei löydy järkeilemällä.

Pietiläisen mukaan yliopisto-opiskelijoilla on kattava määrä itsensä johtamisen taitoja, mutta haasteena on elämän kokonaisuuden kirkastaminen itselle.

– Useilla ihmisillä on elämässään liikaa sälää, jolloin tekeminen pirstaloituu. Tämä puolestaan syö ihmisten sitoutumista ja keskittymistä olennaisiin asioihin. Länsimaisen ihmisen ongelmana on se, ettei päässä ole riittävästi tilaa uuden vastaanottamiselle.

Itsensä johtamisen voi aloittaa miettimällä, mikä on omassa elämässä olennaista ja mistä on varaa karsia.

PILVIKKI LANTELA

Opiskelija itsensä johtajana

ANNA-LEENA MUOTKA

Lapland Debating Society -yhdistyksen tilaisuuksissa voi väitellä suomeksi ja englanniksi.

HALUATKO KEHITTÄÄ VÄITTELYTAITOJASI?

Yliopistolla toimiva Lapland Debating Society -yhdistys edistää yliopistota-soista kilpaväittelyä. Väittelyt aloitettiin yliopistolla viime vuonna ja niitä on järjestetty keskiviikkoisin. Yhdistys toivoo saavansa väittelijöitä tilaisuuksiinsa yliopiston kaikista tiedekunnista. Tilaisuudet perustuvat Britannian parlamentaariseen käytäntöön (British Parliamentary Style eli BPS). Samoja sääntöjä tai niiden muunnelmia käytetään väittelyseuroissa eri puolilla maailmaa.

– Yliopistoyhteisöissä väittelyä on harrastettu jo pitkään. Suomessa väittelykulttuuri on kuitenkin vasta aluillaan, mutta esimerkiksi Baltian maissa on paljonkin väittelyseuroja, Euroopasta puhumattakaan, sanoo yhdistyksen puheenjohtaja Deniz Yildiz.

Yliopistolla järjestettävissä tilaisuuksissa voi väitellä suomen ja englannin kielellä. Yhdistys vakuuttaa, että kielikynnystä tai konseptia ei tarvitse kuitenkaan pelätä.

– Brittityylinen väittely on joukkuelaji, joka kehittää loogista ajattelua, argumentointia, ryhmätyöskentelyä, esiintymistaitoja sekä tietenkin tilanneta-jua. Väittelemällä oppii tarkastelemaan kysymyksiä monesta näkökulmasta ja ilmaisemaan itseään selkeästi. Näitä taitoja on hyvä ylläpitää ja kehittää, sillä niitä tarvitaan arjessa ja työelämän haastavissa tilanteissa.

Asianajotoimisto Castrén & Snellman on tukenut yhdistyksen toimintaa ja kehittämistä.

YTHS KÄYTTÄÄ DIGITAALISTA ASIOINTIPALVELUA

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS on ottanut käyttöön uuden digitaalisen palvelun, jonka kautta opiskelijat voivat varata aikoja verkossa ja viestiä tietoturvallisesti ammattilaisten kanssa. Opiskelija pääsee varaamaan itselleen sopivimman ajan verkossa hoidontarpeen arvioinnin jälkeen.

Tämän vuoden aikana verkkopalveluun lisätään digitaalisia oirekyselyjä, jotka nopeuttavat palveluprosessia. Jatkossa palvelu laajenee myös tutkimustulosten näkyvyyteen ja kohdennetun terveystiedon välittämiseen. Sähköinen terveystarkastus tehdään jatkossa niin ikään verkkopalvelun kautta.

KANDIDAATEIKSI VALMISTUNEIDEN SANA PAINAA

Kandipalaute on yliopistojen yhteinen opiskelijapalautekysely, jossa selvitetään opiskelijoiden tyytyväisyyttä yliopistoonsa ja kokemuksia opintojen sujumisesta. Opiskelijoiden antamia vastauksia hyödynnetään yliopiston koulutuksen, opetuksen ja ohjauksen laadun kehittämisessä. Lisäksi vastaamisaktiivisuus vaikuttaa merkittävästi yliopiston perusrahoitukseen.

Esimerkki kandipalautteen hyödyllisyydestä on opiskelijoilta tullut idea maisteriopintojen vauhdittamiseksi. Syksyllä toteutettiin maisteripaja, jossa oli puhujina jokaisen tiedekunnan alumni.

<https://kandipalaute.fi>

Akateeminen ja monitieteinen kipinä juridiikkaa, taloutta sekä tietotekniikkaa kohtaan on kuljettanut Tuomas Pöystiä kohti uusia tehtäviä. Nyt hän vastaa alivaltiosihteerinä sote- ja maakuntauudistuksen sekä keskushallintouudistuksen valmistelusta.

Pöysti valmistui oikeustieteiden maisteriksi Lapin yliopistosta vuonna 1995. Opiskeluaikoina hän toimi aktiivisesti ainejärjestö Artiklassa sekä ylioppilaskunnan toiminnassa.

– Opiskeluajoilta on hyviä ja lämpimiä muistoja. Erityisesti mieleen jäi kaamosluennot sekä oikeusinformatiikan ensimmäinen pohjoismainen konferenssi, jossa olin mukana Levillä.

Vuonna 1999 Pöysti väitteli tohtoriksi. Tutkimuksen kautta avautuivat ensimmäiset kontaktit valtiovarainhallintoon, valtiovarainministeriöön, sekä valtiontalouden tarkastusvirastoon. Valtiovarainministeriön neuvottelevana virkamiehenä Pöysti aloitti vuonna 2000.

– Työn puitteissa tuli jatkettua samojen teemojen parissa, jotka olivat alkaneet opiskeluaikoina kiinnostamaan: perustuslakiin liittyvät asiat sekä talouden, perustuslain ja oikeuden välinen suhde.

Pöysti aloitti alivaltiosihteerin tehtävät sosiaali- ja terveysministeriössä sekä valtiovarainministeriössä lokakuussa 2015. Sitä ennen hän ehti toimia monta vuotta valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajana.

– Tehtäväni on kolmen hallituksen keskeisen reformin eli sote-uudistuksen, maakuntauudistuksen ja keskushallinnon uudistuksen johtaminen omina mutta toisiinsa liittyvinä kokonaisuuksina. Vastuuna on valmistelun toimeenpanon johtaminen, asioiden esitleminen hallitukselle ja ministereille sekä sitä kautta poliittisen prosessin ja valmisteluprosessin sovitus.

Alivaltiosihteerin tyypillinen työpäivä alkaa aamulla kello kahdeksan ja päättyy kuuden maissa. Päivät venyvät välillä pitkiksi ja ennen työpäivän päättymistä täytyy valmistautua seuraavaan päivään.

– Yleensä päivät sisältävät runsaasti kokouksia, joissa toimin puheenjohtajana. On pitänyt mieltä jo edellisen päivän iltana, mitä niissä kannattaa viedä läpi. Lisäksi joka päivä on hallituksen reformiministerityöryhmän koontuminen tai joku muu hallituksen neuvottelu, jossa esittelen asioita.

JOHAN-EERIK KUKKO

Valtion palveluksessa

Tuomas Henrik Pöysti

Alivaltiosihteer

- on syntynyt 1970 Rovaniemellä.
- on valmistunut maisteriksi Lapin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta 1995.
- on väitellyt tohtoriksi Lapin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta 1999.
- on Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden dosentti.
- työskentelee alivaltiosihteerinä sosiaali- ja terveysministeriössä ja valtiovarainministeriössä.
- harrastaa jalkapallon juniorityötä HJK:ssa, juoksua ja hiihtoa sekä kalastusta Lapin kakkosasunnolla.

Kohti **vihreämpää** yliopistoa

Lapin yliopisto tavoittelee ympäristöjärjestö WWF:n Green Office -merkkiä pääkampukselle.

TEKSTI
ASTA SINERVÄ
JOHANNA KORKIAKOSKI

KUVAT
ANNA-LEENA MUOTKA

Yliopistomme on ottanut askeleita ekologisempaan suuntaan Green Office-yhteistyön avulla. Green Office on WWF Suomen kehittämä käytännönläheinen ympäristöjärjestelmä toimistoille. Yliopisto haluaa omalta osaltaan vaikuttaa ilmastomuutoksen hidastamiseen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen pienentämällä toimintoistaan aiheutuvaa ympäristökuormitusta ja luonnonvarojen kulutusta. Merkkiä tavoitellaan pääkampukselle tänä keväänä.

Hiilijalanjälkeään pienentääkseen yliopisto on sitoutunut Green Office -toiminnan kautta esimerkiksi pa-

rantamaan jätteiden kierrätystä ja lajittelua, pienentämään energian- ja vedenkulutusta sekä huomioimaan hankinnoissa ympäristönäkökulman. Toiminnan tueksi yliopisto on laatinut WWF:n tarjoamien työkalujen avulla ympäristöohjelman, joka sisältää Lapin yliopistolle määritellyt ympäristöperiaatteet, numeeriset tavoitteet sekä konkreettiset toimenpiteet ympäristöasioiden edistämiseksi. Lisäksi ympäristöohjelmaan on koottu ympäristöystävällisiä vinkkejä, joiden avulla jokainen voi tehdä päivästä vihreämmän ja osallistua yliopiston yhteisiin ympäristötalkoisiin.

Tavoitteena jatkuva petraaminen

Maaliskuun lopussa Lapin yliopistossa suoritetaan WWF:n toimesta ensimmäinen toimistotarkastus, jossa arvioidaan yliopistoon kehitettyä ympäristöjärjestelmää ja Green Office -kriteerien täyttymistä. Vaatimuksina ovat esimerkiksi ympäristöohjelman laatiminen, jätelain noudattaminen, kierrättäminen sekä kertakäyttöasioista luopuminen. Kriteerien täytyessä yliopistomme saa diplomin lisäksi käyttöönsä Green Office -merkin, jota voi hyödyntää sekä sisäisessä että ulkoisessa viestinnässä. Merkin avulla Lapin yliopisto voi viestiä ympäristötyöstään ja vihreistä arvoistaan.

Osana Green Office -verkostoa yliopisto raportoi toi-

minnastaan WWF:lle vuosittain ja toimistotarkastuksia suoritetaan kolmen vuoden välein. Toiminnassa onkin pyrittävä kehittymään ja asetettuja tavoitteita on nostettava. Ympäristökuormituksen vähentämiseksi tullaan tekemään töitä myös tulevina vuosina.

Green Office -ohjelman vahvuutena on sen käytännönläheisyys. Ympäristöystävällisyydestä pyritään tekemään luonteva osa arkea ja yliopiston toimintakulttuuria. Pääkampuksella tullaan myös järjestämään säännöllisesti erilaisia kampanjoita ja tempauksia asioiden esiintuomiseksi. Näitä toivottiin myös syksyllä toteutetussa ympäristökyselyssä, johon vastasi yhteensä 319 opiskelijaa ja henkilökunnan edustajaa. Kyselyn vastauksista on poimittu myös ympäristöystävällisiä vinkkejä vasta laadittuun ympäristöohjelmaan.

Yliopistomme ympäristöjärjestelmää on rakentamassa ja toimintaa kehittämässä Green Office -tiimi, johon kuuluu edustajia eri tiedekunnista, yksiköistä, palveluntuottajilta, ainejärjestöistä ja ylioppilaskunnasta. Yhteistyö mahdollistaa sen, että erilaiset näkökulmat ja tarpeet tulevat huomioiduiksi. Ympäristöjärjestelmän luomiseen on lisäksi osallistunut ulkopuolinen ympäristökonsultti Ramboll Finland Oy:stä. •

Kirjoittajat kuuluvat Lapin yliopiston Green Office -tiimiin.

Saamelaisnuoret KAUPUNGEISSA

– verkostoitumista ja identiteetin etsintää

Yhä useampi saamelainen syntyy ja elää perinteisen kotiseutualueensa ulkopuolella. Miten voimme turvata heidän kieleensä ja kulttuuriinsa liittyvät oikeudet ja palvelut?

Alkuperäiskansojen kaupungistuminen eli muuttoliike periferioista asutuskeskuksiin on globaali ja kasvava ilmiö. Suomen saamelaislapsista 75 prosenttia syntyy saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella, kuten Helsingissä, Oulussa ja Rovaniemellä. On luonnollista, että tällainen kehitys herättää perustavanlaatuisia kysymyksiä. Miten kieleen ja kulttuuriin liittyvät oikeudet ja palvelut voidaan turvata myös perinteisten asuinalueiden ulkopuolella? Missä määrin alkuperäiskansoihin liitetty luontosuhde voidaan säilyttää, ja miten käy identiteetin valtaväestön keskellä?

Muun muassa näitä kysymyksiä pohditaan yhteis-pohjoismaisessa NUORGÁV-tutkimushankkeessa (An urban future for Sápmi? The influence of Sámi youth organising and political networking on the Sámi policies of Nordic cities, 2014–2017) Norjan tiedeakatemian rahoittamassa hankkeessa tutkitaan Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän saamelaisnuorten organisoitumista, yhdistystoimintaa sekä poliittista verkostoitumista erityisesti kaupungeissa. Hankkeessa pohditaan saamelaisten mahdollisuuksia vaikuttaa esimerkiksi koulutukseen ja päivähoidon sekä oman kielensä ja kulttuurinsa säilyttämiseen kaupunkiolosuhteissa. Hanketta hallinnoi NIBR (Norwegian Institute for Urban and Regional Research). Sen tuloksina syntyy vertaisarvioituja artikkeleita sekä kokoomateos. Päättökonsferenssi järjestetään saamelaisten juhluvuoteen liittyen Trondheimissä tämän vuoden lokakuussa.

Käytännön haasteita

Pohjoismaissa on tutkittu jonkin verran saamelaisten kaupungistumista erityisesti identiteetin muuttumisen näkökulmasta. Myös tilastollista analyysia muut-

toliikkeesta ja kaupungistumisesta on tehty. Lasten ja nuorten näkökulmasta nyt tehtävä tutkimus herättää uudenlaisia ajatuksia. Nuoret ovat juuri niitä henkilöitä, jotka ovat todennäköisimpiä muuttajia. Toisaalta he voivat olla jo toinen tai kolmas sukupolvi, joka on syntynyt kaupungissa. Kaupungeissa kulttuurin ja identiteetin tukemiseksi on löydettävä erilaisia keinoja kuin vaikkapa Lapissa. Suomessa tilanteen tekee haastavaksi se, että saamelaisten kielelliset oikeudet rajoittuvat lähestulkoon kokonaan saamelaisten kotiseutualueelle,

jossa asuu enää vähemmistö saamelaisista.

Tutkimushankkeen Suomen osio on poikkitieteinen. Siinä on selvitetty erityisesti kansainvälistä alkuperäiskansoja koskevaa ihmisoikeusnormistoa kieleen, koulutukseen ja kulttuuriin liittyen. Lisäksi on haastateltu kaupunkisaamelaisia, tutkittu poliittista verkostoitumista sekä pohdittu kaupungistumisen vaikutuksia identiteettiin.

Saamelaisilla on Suomessa sekä kansainvälisen oikeuden että kansallisen lainsäädännön turvaamat verrattain vahvat kieltä ja kulttuuria koskevat oikeudet. Ongelma ei olekaan normeissa vaan käytännön toteutumisessa sekä riittävien resurssien, opettajien ja oppimateriaalin puutteessa. Tästä on olemassa myös hiljattain tehtyjä tutkimuksia. Norjassa tilanne on varsin erilainen: siellä kaupungit kilpailevat siitä, kuka järjestää saamenkieliset palvelut parhaiten.

Suomessa Saamelaiskäräjät toteuttaa kulttuuri-itsehallintoa saamelaisten kotiseutualueella myöntämällä rahoitusta saamelaiselle kulttuurille ja yhdistyksille, saamenkielisille varhaiskasvatus-, sosiaali- ja terveyspalveluille sekä saamenkieliseen oppimateriaalituotantoon. Saamelaiskäräjillä on myös erillisprojekteja, joihin tulee rahoitusta valtion ja Euroopan Unionin varoista.

Eri keinot kaupungissa

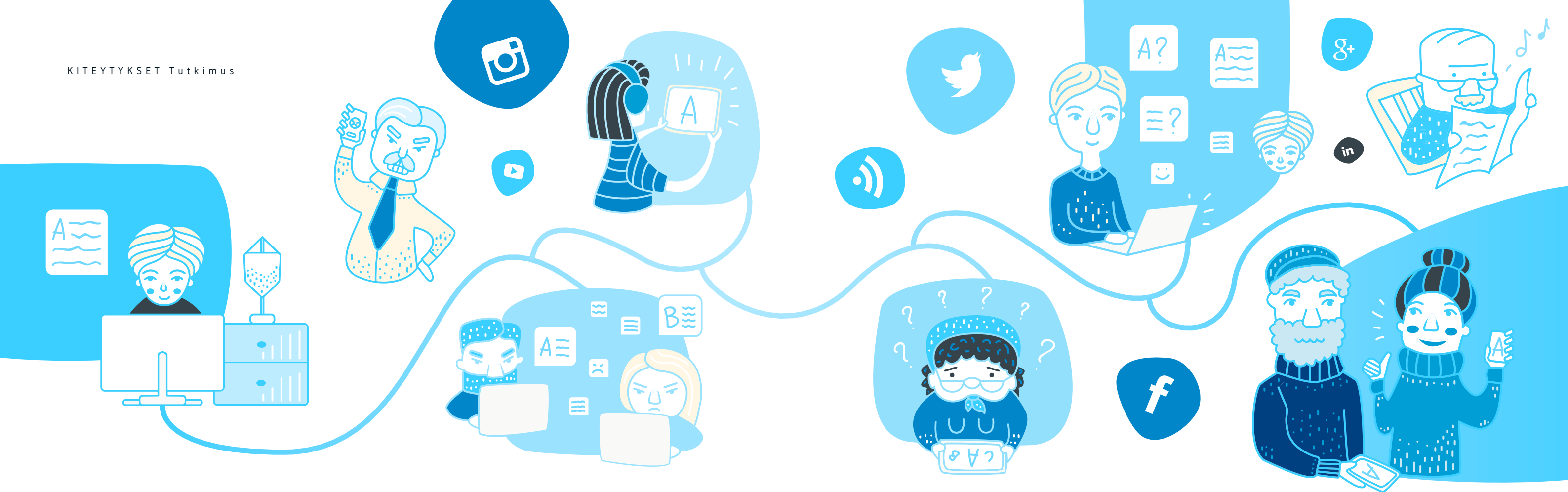
Kaupungeissa saamelaisten äidinkielliset päivähoito- ja koulutuspalvelut ovat pitkälti kuntien ja kaupunkien vastuulla. Vallitseva tilanne on pakottanut kaupungeissa eläviä saamelaisia perustamaan yhdistyksiä, joiden kautta saamenkielisiä palveluja pystytään paremmin vaatimaan mutta myös itse toteuttamaan. Voidaankin kysyä, pitäisikö myös Saamelaiskäräjien resursseja suunnata sinne missä merkittävä osa saamelaisista asuu? Toisaalta kielen ja kulttuurin säilyttämistä ei voida sysätä täysin yhteiskunnan tehtäväksi. Myös perheitä tulisi tukea esimerkiksi kielen elvyttämisessä ja säilyttämisessä.

Erilaisia saamelaisia yhdistyksiä on Pohjoismaissa varsin runsaasti. Suomessa toimivia saamelaisyhdistyksiä ovat City-Samit ry Helsingissä, Mii-yhdistys Rovaniemellä ja Sisä-Suomen Saamelaisyhdistys Bárbmu ry. Esimerkiksi City-Samitin tehtävänä on ”edistää Etelä-Suomessa asuvien saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista sekä lisätä yhteenkuuluvuutta”. Näitä kulttuurisia tehtäviä toteuttaakseen yhdistykset järjestävät erilaisia tapahtumia, kokouksia ja juhlia. Yhdistykset ajavat myös jäsentensä etuja asioissa, jotka liittyvät kaupunkien tarjoamiin palveluihin. City-Samit ylläpitää Helsingissä pohjoissaamenkielistä kielipesää, jossa on käytössä saamelainen varhaiskasvatussuunnitelma. Myös Rovaniemellä ja Oulussa on vastaavia kielipesiä ja päiväkotiryhmiä. Niissä on yhteensä joitakin kymmeniä lapsia.

Tilastokeskuksen mukaan saamea äidinkielenään puhuvia on Suomessa alle 2 000. Kaupunkisaamelaisista puhuttaessa korostuu kielen merkitys identiteetin säilyttäjänä. Monille kieli on jopa ainoa yhteys saamelaiseen kulttuuriin. Lisäksi kielipesillä tuetaan uhanalaisten kielten säilymistä. Tutkimushankkeessa tuli esille, että mitä pohjoisemmaksi tullaan, sitä tärkeämmäksi identiteetin säilymiselle koetaan myös saamelaiskulttuurin muut muodot kuten yhteys luontoon ja perinteisiin elinkeinoihin. Tämä on yhteistä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. •

Tanja Joona on Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tutkija sekä Yhteisöt ja muuttuva työ -tohtoriohjelman puheenjohtaja. Hänen tutkimusteemansa käsittelevät poikkitieteisesti muun muassa saamelaisten kulttuurisia oikeuksia sekä poronhoitoa ja muuta maankäyttöä.

Roavvenjárga-kuva on osa näyttelyä Staging Sámi in the City, jonka alkuperäisidea on Tanja Joonan ja kuvat on ottanut Joonas Vola.

Epätietoisuutta ja hallitsemattomuuden kokemuksia – kuntajohtajat sosiaalisessa mediassa

TEKSTI JAANA LEINONEN
KUVITUS SANNA HARJU-NIKULA

Sosiaalinen media on aseoitumassa yhä kiinteämmäksi osaksi julkisen hallinnon organisaatioiden toimintaa, viestintää ja vuorovaikutusta. Hyödyntämisen lähtökohtana on ”olla läsnä siellä, missä kansalaisetkin ovat”.

Julkisten organisaatioiden sosiaaliseen mediaan jalkautuminen on perusteltua, mahdollistaahan sosiaalinen media nykyistä toimivammat menetelmät tiedon jakamiseen ja hyödyntämiseen. Esimerkiksi kunnan näkökulmasta sosiaalinen media tarjoaa areenan kuntaorganisaation ja kuntalaisten väliselle vuorovaikutukselle.

Missä vaiheessa kunnat ja kuntajohtajat sitten ovat tällä hetkellä sosiaalisen median hyödyntämisessä? Lapin yliopiston hallintotieteen ja oikeusinformatiikan yhteistyössä toteutetun tutkimushankkeen tarkoituksena on ollut vastata muun muassa tähän kysymykseen. Tavoitteena on ollut lisätä ymmärrystä kuntajohtajan ja sosiaalisen median välisestä suhteesta sekä sosiaalisen median hyödyntämistä tukevista ja rajoittavista tekijöistä. Juuri päättyneen hankkeen rahoitti Kunnallisan kehittämissäätiö.

Arvaamaton mutta välttämätön

Sosiaalinen media voidaan parhaimmillaan nähdä kollektiivisen toiminnan ja yhteisöllisyyden areenana ja keskeisenä osana kuntajohtamisen tulevaisuutta. Sillä on myös kääntöpuolensa, joka huolestuttaa kuntajohtajia ja jopa jarruttaa sosiaalisen median hyödyntämistä. Kuntajohtajan näkökulmasta sosiaalinen media voi näyttäytyä tiedon asymmetriana ja epätasaisuutta aiheuttavana, arvaamattomana ja hallitsemattomana tilana. Lisäksi johtajilla on epätietoisuutta sosiaalisen median hyödyntämisen mahdollisuuksista, ominaisuuksista ja epävarmuutta oman toimintansa liikkumavarasta sosiaalisessa mediassa. Näiden tulosten valossa sosiaalisen median viestinnällinen ja vuorovaikutuksellinen lisäarvo osana johtamistyötä voidaan helposti kyseenalaistaa ja se voi jäädä muun digitaalisen hallinnon kehittämisen jalkoihin.

Sosiaalisen median hyödyntäminen edellyttääkin koulutusta, jossa lisätään siinä tarvittavaa viestintä- ja vuorovaikutusosaamista sekä lainsäädännön tuntemusta. Hyödyntämisen laajuutta ja tapoja tulee pohdita tarkoin, realistisella otteella. Tarvitaan tavoitteelli-

suutta ja suunnitelmallisuutta mutta myös sosiaaliselle medialle suotuisaa toimintakulttuuria, onnistuneita kokemuksia ja esimerkkejä sekä innovatiivisia ja rohkeita avauksia.

Sosiaalinen media tulee olemaan väistämätön osa julkisen hallinnon digitaalista kehityskulkua. Se tarjoaa työvälineen muun muassa kumppanuusperusteisen toiminnan edistämiseksi sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja kuntien elinvoimaisuuden vahvistamisessa. Kuntaorganisaatioiden ja -johtajien olisikin opeteltava toimimaan sosiaalisen median kanssa ja kyettävä ennakoluultomasti hyödyntämään sen tarjoamat mahdollisuudet heille itselleen sopivin toimintatavoin. •

Tutkimushankkeen raportti ”Sosiaalinen media kuntajohtamisessa” on julkaistu Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisu -sarjassa. Kirjoittaja on hallintotieteen yliopistonlehtori yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa ja on toiminut tutkijana hankkeessa Kuntajohtajat ja sosiaalinen media – kuntajohtajien liikkumavara sosiaalisen median käyttäjinä.

METSÄ KUTSUU KULKIJAA

O mien sanojensa mukaan Liisa Hallikainen ei hiihdä kovin paljoa, mitä nyt 1 000–1 500 kilometriä vuodessa. Tästä harhaluulosta saanee kiittää Liisan puolisoa, joka on todellinen himohiihtäjä. Oikaraisella asuvalla perheellä on oma asuntoauto parkissa Luoston vau-nualueella, ja siellä he viettävät monet viikonloput. Vanhemmat pääsevät ladulle ja teini-ikäiset lapset mäkeen.

– Aikatauluja ei tarvitse sovitella, kun kaikki pääsevät liikkumaan omaan tahtiin. Se irrottaa hyvin arjen kiireistä.

Liisa suosii luisteluhiihtoa sen vaivattomuuden vuoksi, mutta skini- eli karvapohjasuksien myötä perinteinenkin tyyli kiinnostaa taas enemmän. Kunnon varusteet lisäävät hiihtämisen nautintoa.

– Luistelusuksiakin on hyvä olla useampi pari, sillä on eri asia hiihtää pakkasella kuin vesikelillä tai kovalla kuin lumella.

Liisa on elänyt lapsuutensa Helsingissä aikana, jolloin ”kaikki hiihtivät”. Hän kävi alle kouluikäisenä muumi-hiihtokoulun, ja ladut olivat kävelymat-kan päässä. Myöhemmin Liisa kävi hiihtovaelluksilla Lapissa. Hiihtämisen palo roihahti uudestaan liekkeihin, kun Liisa muutti Rovaniemelle vuositu-hannen vaihteessa.

– Sain takaisin talvet, jotka ilmastonmuutos oli Helsingistä vienyt.

Liisa on aiempina talvina käynyt lastensa kanssa nuorille ja aikuisille tar-koitetussa hiihtokoulussa. Tekniikan parantuminen on tehnyt hiihtämisestä hauskenmpaa ja rennompaa, minkä ansiosta myös vuosittainen Napapiirin hiihto on sujunut mukavissa merkeissä.

– Hiihtäminen on armelias laji. Sitä voi harrastaa pienistä krempoista huolimatta ja se myös ehkäisee niitä, jopa parantaa.

Siinä missä moni sunnuntaihiihtäjä viihtyy ladulla lähinnä kevättalvel-la, Liisa nauttii vuodenaikojen ja kelien vaihtelusta. Hiihtäjän taivas löytyy niin sydäntalven sinisestä metsästä kuin kevättalven luistavilta hangilta.

Liisalle hiihdossa on tärkeintä kokonaisvaltainen kokemus: päästä met-sään ja raittiiseen ulkoilmaan liikkumaan, saada happea ja olla rauhassa omine ajatuksineen maisemista nauttien. Ei olekaan yllätys, että lumetto-maankin aikaan hän nauttii luonnossa samoilusta.

– Mikään muu ei lievennä stressiä samalla tavalla kuin metsässä liik-kuminen.

MARJO LAUKKANEN

kotisivu

LIISA HALLIKAINEN

Informaatikko,
Lapin korkeakoulukirjasto

<https://rola.sporttisaitti.com/jaostot/hiihto/>

Tietoa Rovaniemen Lappi Ry:n hiihtokoulutoiminnasta.

ANNA-LEENA MUOTKA

eskon
puumerkki

TAITEILIIJA ON POISTUNUT RAKENNUKSESTA

L issabonissa runoilija Fernando Pessoaan talossa on vähän katsottavaa. Tästä tietoisena kassa tarjoaa heti alennuslippua: "Olisitteko kenties opettaja?" Nähtävyys ilman nähtävää on nolo asia. On sentään sen-ki, jonka päällä runoilija kirjoitti innoittuneena.

Runoilijan talo muistuttaa siitä, että henkilön aura vetää meitä puoleensa silloinkin, kun paikka on tyhjentynyt aidosta sisällöstä. Aukkoa paikkaavat ny-kyajan multimedianaäytöt ja aktivointihuoneet. Jään pohtimaan tätä historian tekemistä matkattuani Lissabonista toiselle puolen Eurooppaa, Albreht Dürerin taloon Nürnbergiin. En väittäisi sitä samalla tavalla autioksi kuin Pessoaan taloa, vaan pikemmin jo tyhjän ylittäneeksi ja siinä kirkastuneeksi.

Dürerin talo on alkuperäinen renessanssirakennus ja kiistatta paikka, jossa taiteilija työskenteli ja kuoli. Talo selvisi toisen maailmansodan pommituksista, joissa suurin osa Nürnbergiä tuhoutui. Museoidun talon ongelma on se, että taiteilijan jälkeen sitä ehtivät asuttaa muut perheet kolmensadan vuoden ajan. Mitään Dürerille kuulunutta ei sieltä löydy.

Dürerin talo onkin taiteilijan nimiin kuviteltu rakennus, muistomerkki nerolle ja menestyneelle kaupunkiporvarille. Düreristä tehtiin 1800-luvun alkupuolella vauraan Nürnbergin symboli ja uuden taiteilijakultin proto-tyyppi. Mutta talo on vuosisatojen kuluessa unohtanut jopa sen, missä huoneessa mestari nukkui ja missä työskenteli. Pääsylipusta on turha pyytää alennusta; opettaja ilman op-pilaita maksaa täyden hinnan.

Dürerin talon interiöörit keksittiin aikoinaan kansallisro-manttisen mielikuvituksen varassa, ja sitä riitti. Taiteilijan läs-näolo on tänään täydellistä poissaoloa. Hänen tuotantonsa ja jäämistönsä on hajallaan eri puolilla Eurooppaa. Muistoa saattoi vapaasti muokata, mutta onneksi talossa ei koskaan käynyt kansal-lissosialistien johtoa. Natsismin näyttämönä Nürnberg niitti mainetta, mutta suuren taiteilijan aura saattoi ahdistaa epäonnistunutta taideopiskelijä Hitleriä.

Katson kuvaa pommien runtelemasta mutta pystyssä säilyneestä Dürerin talosta vuonna 1945. Talo oli yksi ensimmäisistä sodan jälkeen korjatuista. Fik-tion muiston jälleenrakentaminen oli tarkeysjärjestyksen kärjessä. Taiteilija oli poistunut rakennuksesta yli neljäsataa vuotta aiemmin, mutta juuri siksi hä-nessä ilmeni jotakin, josta totalitaariset aatteet ja totaaliset sodat eivät saaneet otetta. Kutsutaan sitä vaikka kulttuurin läsnäoloksi.

” **Henkilön aura vetää meitä puoleensa silloinkin, kun paikka on tyhjentynyt aidosta sisällöstä.**

JYRKI SIUKONEN Kuvataiteilija ja tutkija

ANTTI SYVÄJÄRVI & VILLE PIETILÄINEN
(TOIM.):

INHIMILLINEN JA TEHOKAS SOSIAALI- JA TERVEYSJOHTAMINEN

Tampere University Press, 2016

Johtamisen psykologian yliopistonlehtori Ville Pietiläisen ja hallintotieteen professori Antti Syväjärven toimittama teos haastaa pohtimaan sosiaali- ja terveysjohtamisen ajankohtaisia kysymyksiä, jotka asemoituvat toimialan uudistumiseen ja etenkin toimialan organisaatioiden johtamiseen.

Teoksessa käsitellään johtamiseen liittyviä uudistustarpeita mutta myös verkostoja, rakenteita, vuorovaikutusta, ammatillista asiantuntijuutta, tietokulttuuria, työn mielekkyyttä, kyvykkyyttä, monimuotoisuutta ja kokemuksellisuutta. Teoksessa tarjotaan oivalluksia, kuinka inhimillisyys ja tehokkuus voidaan samanaikaisesti huomioida sosiaali- ja terveysjohtamisessa.

Kirjoittajina on toiminut muun muassa Helsingin kaupungin hallinnon yksikönjohtaja ja hallintotieteen dosentti Ilpo Laitinen, soveltavan psykologian yliopisto-opettaja Ilkka Salmi, hallintotieteen yliopistonlehtori Hanna Vakkala, sekä projektijohtaja ja hallintoyliääkäri Miia Palo Lapin sairaanhoitopiiristä.

Teos on syntynyt Työsuojelurahaston, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien rahoittamassa tutkimuksessa.

Tekijöiden kommentti:

Tarve Inhimillinen ja tehokas sosiaali- ja terveysjohtaminen -teokselle on syntynyt alaa koskevasta murrosvaiheesta. Kirjan taustalla olevan tutkimushankkeen perustana ovat olleet erityisesti keskustelut Lapin ja Oulun sairaanhoitopiirien arjen johtamishaasteista. Näiden haasteiden ytimenä on kyky säilyttää inhimillinen toimijuus monimutkaistuvan toimintaympäristön ja lisääntyvien tulosvaatimusten keskellä. Kirja esittää useita näkökulmia tämän kaksoishaasteen ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen.

Kokonaisuutena kirja ei keskity vain pohjoiseen ulottuvuuteen, vaan kirjoittajat edustavat laajasti sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimuksen kansainvälistä kärkeä. Kirjaa voi lähestyä sekä alan johtamisteoksena että akateemisena oppikirjana.

ANTTI SYVÄJÄRVI JA VILLE PIETILÄINEN

TAITEEN VALLASSA – PUHEENVUORO TAITEEN JA TAIDEKASVATUKSEN MERKITYKSISTÄ

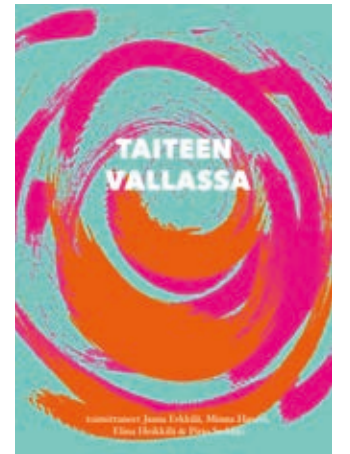
Jaana Erkkilä, Minna Haveri, Elina Heikkilä ja Pirjo Seddiki (toim.)

Lapin yliopisto, 2016

Taiteen vallassa -kirjassa käsitellään taiteen ja taidekasvatuksen merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista. Teoksessa taide nähdään työelämässä kriittistä ajattelua ylläpitävänä voimana.

Lisäksi kirjoittavat muistuttavat, että taide on yhteiskunnassa muutakin kuin kuluerä tai uusi rahasampo. Ihmisen kasvulle on parempi olla taiteen vallassa kuin vallata taide talouskasvulle, kirjoittajat toteavat.

Toimittajien lisäksi kirjassa kirjoittavat Kalle Lampela, Alma Muukka-Marjovuori, Mikko Snellman ja Riikka Mäki-koskela ja Virpi Vesanen-Laukkanen.

Julkaisu tarkastelee uudenlaisia mahdollisuuksia ympäristönmuutosten visualisointiin sekä tuo esiin innovatiivisia keinoja ympäristönmuutoksista viestimiseen ja niiden nostamiseen laajemman yleisön tietoisuuteen.

Kirjan essee- ja projektit tarkastelevat taiteen ja tieteen yhteistyömahdollisuuksia ja sitä, kuinka valokuvauksen keinoin voidaan luoda mielikuvia paikoista ja esittää tuttuja asioita uudessa valossa.

Interventions on syntynyt seitsemän kansainvälisen työpajan tuloksena. Työpajojen järjestäjänä on toiminut Arktisen yliopistoverkoston (UArctic) temaattinen verkosto Communicating Arctic Research.

Teos on tilattavissa Oulungan tutkimusaseman kautta.

INTERVENTIONS VISUALIZING ENVIRONMENTAL CHANGE

Minna Santaoja ja Juha Suonpää
(toim.)

Oulungan tutkimusasema
Print Best 2016

ULTIMA THULE

Taidetta ja tarinoita
antiikista pohjan perille

Jonna Katajamäki, Hilikka Liikkanen,
Maija Mäkilä & Sisko Ylimartimo
(toim.)

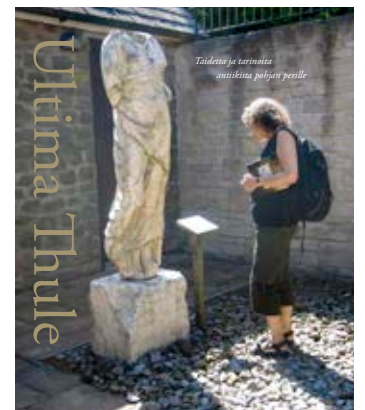
Lapland University Press / LUP 2017

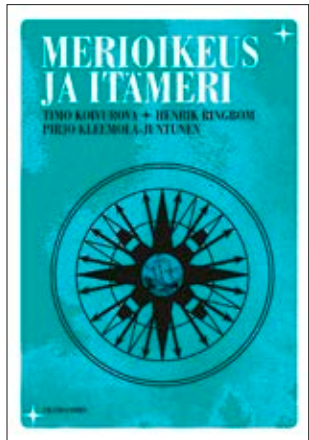
www.ulapland.fi/lup

Teos on kunnianosoitus taidehistorian professori Tuija Hautala-Hirviojalle hänen täyttääessään 60 vuotta.

Hautala-Hirviojan monipuoliseen työuraan kuuluu taiteen tutkimusta, taidemuseo- ja opetustyötä sekä näyttelyiden kuratointia. Hän on urauurtavalla työllään avannut pohjoisen näkökulman suomalaisen taidehistorian kenttään ja tehnyt laaja-alaisesti tunnetuksi Lapin taiteilijoita, Lapin ja pohjoisen kuvauksia sekä saamelataidetta.

Kirjan alussa esitellään Hautala-Hirviojaa ystävänä, opettajana, kollegana ja matkailijana. Artikkeleissa avataan näkökulmia taidehistoriaan ja muotoiluun sekä pohjoisen kulttuurisia ulottuvuuksia henkilökuvista kokemuksiin ja tulkintoihin.

Itämeren alue on ainutlaatuinen niin maantieteen, ilmaston kuin ympäristönkin puolesta. Ainutlaatuisuus näkyy myös sen taloudessa, politiikassa ja hallinnossa. Merioikeus ja Itämeri on ensimmäinen Itämeren oikeus- asemaa yleisesti kartoittava teos.

Kirjassa tarkastellaan Itämeren oikeudellista sääntelyä eri näkökulmista, esimerkiksi merenkulun, meriympäristönsuojelun ja kalastuksen osalta. Lisäksi käydään läpi muun muassa meritieteellistä tutkimusta ja merelisten riitojen ratkomista. Lopuksi luodaan katsaus Itämeren tuleviin haasteisiin.

MERIOIKEUS JA ITÄMERI

Pirjo Kleemola-Juntunen, Timo Koivurova ja Henrik Ringbom

Tietosanoma, 2017

väitökset

Toimittanut JOHAN-ERIK KUKKO
Julkaisumyynti www.ulapland.fi/julkaisut Väitösuutiset www.ulapland.fi/vaitokset

ANNA NIKUPETERI 16.12.2016

Vainottuna – Eron jälkeisen vainon tunnistaminen ja uhrien kohtaaminen

Monet naiset voivat kokea väkivaltaa tai sen uhkaa entisen kumppanin taholta. Parisuhteessa esiintynyt väkivalta voi jatkua erimuotoisena ja erilaisin keinoin myös eron jälkeen. Anna Nikupeterin väitöskirjatutkimus käsittelee naisten subjektiivisia kokemuksia entisen kumppanin vainon kohteeksi joutumisesta parisuhteen päättymisen jälkeen. Eron jälkeinen vaino ilmionä vaatii tunnistetuksi tulemistä sosiaalisena ongelmana ja yhtenä lähisuhdeväkivallan muotona.

Tutkimuksessa tarkastellaan eron jälkeistä vainoa lähisuhdeväkivallan muotona ja naisiin kohdistuvana väkivaltaana. Pitkään nähtiin, että parisuhdeväkivalta päättyy, kun nainen irrottautuu väkivaltaisesta suhteesta. Tutkimus tuo esille, kuinka väkivalta voi jatkua vainon muodossa. Tutkimukseen osallistuneiden naisten kohdalla vaino oli jatkunut noin vuodesta reiluun kahteenkymmeneen vuoteen.

Tutkimus nostaa esiin moninaisia eron jälkeisen vainon kohteeksi joutuneiden naisten tuen tarpeita. Keskeisinä tarpeina tulevat esille kohdatuksi ja tunnistetuksi tuleminen sekä sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden luominen uhrien arkeen.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

RAUNI ÄÄRELÄ 2.12.2016

"Dat ii leat dušše dat giella." ["Se ei ole vain se kieli"] Tapaustutkimus saamenkielisestä kielipesästä saamelaisessa varhaiskasvatuksessa

Saamen kieli on keskeisessä asemassa saamenkielisen kielipesän arjessa. Kielipesän toiminta perustuu uhanalaisen saamen kielen elvyttämiseen ja kielen omaksumisen tukeminen näkyy kielipesän kaikissa toimissa. Saamen kieltä omaksutaan saamelaisesta kulttuurista käsin ja kielipesän arki rytmitetty luonnon vuotuis-kierron mukaan.

Väitöskirja tarkastelee saamenkielisen kielipesän toiminnan toteuttamista saamelaisessa varhaiskasvatuksessa. Kyseessä on ensimmäinen saamenkielistä kielipesätoimintaa kuvaava väitöstutkimus. Pioneerityönä se antaa ensisijaista tietoa saamenkielisen kielipesän toiminnasta ja kielikylpymenetelmän käytöstä saamen kielen elvyttämisessä varhaiskasvatuksessa.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

TIINA NOTKO 2.12.2016

Vuorovaikutussuhteet ja valtaistuminen – kuntoutustyöntekijän ja vammaisen ihmisen näkemyksiä vammaisuudesta

Ihminen rakentaa identiteettensä sekä käsitystä itsestään ja rooleistaan vuorovaikutuskokemustensa pohjalta koko elämänsä ajan. Tiina Notkon kuntoutustieteen väitöskirja käsittelee kasvokkaisen vuorovaikutuksen merkitystä vammaisen tai pitkäaikaissairaana ihmisen identiteettien kehittämisessä.

Tutkimuksessa tehdään näkyväksi niitä vuorovaikutusilmiöitä, jotka vaikuttavat vammaisen ihmisen identiteettien kehittymiseen, hänen toimintavoimaansa oman elämän merkityksellisillä alueilla sekä hänen osallistumiseensa lähiyhteisöissä ja yhteiskunnassa.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

lehtinurkka

TUTKIMUS VAROITAA MERENPINNAN NOUSUSTA

Numero 47/2016

PNAS

Svetlana Jevrejevaa, Luke P. Jacksona, Riccardo E. M. Rivac, Aslak Grinstede, and John C. Moore (toim)

Ilmaston lämpeneminen kahdella asteella nostaa meriveden pintaa maailmanlaajuisesti keskimäärin 20 cm. Mikäli lämpötilan nousu on yli 2 astetta, meren pinta voi nousta maailman rannikkoalueilla vuoteen 2100 mennessä jopa 1,8 metriä.

Tutkijat Suomesta, Britanniaasta, Kiinasta, Alankomaista ja Tanskasta ovat mallintaneet todennäköisen merenpinnan nousun maapallon keskilämpötilan noustessa kaksi astetta, ja erikseen vaikutukset 136 rannikkokaupungille. Tutkijoiden kesken vallitsee yksimielisyys siitä, että yli 2 asteen lämpötilan nousu aiheuttaa vakavia muutoksia ilmastoon sekä merenpinnan korkeuteen.

Aiheeseen liittyvä artikkeli "Coastal sea level rise with warming above 2 °C" on julkaistu Proceedings of the National Academy of Sciences -julkaisussa.

COLIN BELL, NOC LIVERPOOL

ARJA HONKAKOSKI 13.1.2017

Taiteen ja sosiaalisen työn rajalla – kohtauspaikkana draama

Mitä annettavaa taiteella on sosiaaliselle työlle ajassa, jota sävyttää yhteiskunnan taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen murros? Sen seurauksena elämän enustettavuus on vaikeutunut ja yksilöön kohdistuvat refleksiivisyyden, valintakyvyn ja elämän suunnittelun vaatimukset ovat kasvaneet.

Arja Honkakosken fenomenologisessa väitöstutkimuksessa vastauksia haetaan poikkitieteellisesti taiteentutkimuksen ja sosiaalitutkimuksen lähestymistapoja yhdistämällä ja käyttämällä draamaa konkreettisenä taidemuotona. Taiteen ja sosiaalisen työn rajalle sijoittuva tutkimus osoittaa rajapinnan ilmiöiden tutkimisen tärkeyden – ja samalla myös vaikeuden.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

PETRA MERENHEIMO 9.12.2016

Naisten markkinat – hoivan markkinaehtoistuminen institutionaalisen yrittäjyyden näkökulmasta

Hoivan markkinaehtoistumisen uusien käytäntöjen, kuten kilpailutusten, palvelusetelin ja investointirahoituksen, yhtenä tarkoituksena on laajentaa palvelujen tarjontaa ja siten myös liiketoimintamahdollisuuksia hoiva-alan ammattilaisille ja etenkin naisille. Näitä hyödyntämällä liiketoiminnan odotetaan korvaavan hoiva-tuotannon nykykäytäntöjä kokonaan uusilla kustannustehokkaammilla käytännöillä.

Petra Merenheimon väitöskirja tarkastelee, miten markkinaehtoistamiskäytäntöjä tuotetaan puheessa ja sosiaalisissa käytännöissä sekä minkälaisia liiketoimintamahdollisuuksia ne tuottavat yrittäjinä toimiville ja yrittäjiksi aikoville hoiva-alan ammattilaisille.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

SUVI ALT 9.12.2016

Beyond the Biopolitics of Development: Being, Politics and Worlds

Kaikki Yhdistyneiden kansakuntien jäsenmaat ovat sitoutuneet kestävän kehityksen tavoitteisiin ja useat länsimaat pitävät kehityspolitiikkaa keskeisenä ulkopoliittikan välineenä. Samalla kehityksen idea on tärkeä osa modernia ihmiskäsitystä ja poliittista mielikuvitusta. Usein itsestäänselvyytenä näyttäytyvä kehityspyrkimys on ongelmallinen nimenomaan, koska sen periaatteet vaikuttavat poliittisesti neutraaleilta.

Väitöstutkimus keskittyy erityisesti vallitsevan kehityskäsityksen taustaolettamuksiin eli siihen, millaisia ymmärryksiä ihmisyydestä sekä ihmisen ja maailman suhteesta käsitteeseen sisältyy, sekä siihen, miten ihmisyyys tulee tuotetuksi ja hallituksi näiden ymmärryksen kautta.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

KOSTI JOENSUU 9.12.2016

The Physical, Moral and Spiritual: A Study on Vitalist Psychology and the Philosophy of Religion of Lars Levi Laestadius

Lars Levi Laestadius (1800–1861) tunnetaan yhtenä vaikutusvaltaisimpana ruotsalaisena luterilais-pietistisenä herättäjänä, monialaisena tiedemiehenä ja lestadialaisten liikkeiden alkuun saattajana 1800-luvun pohjoiskalotilla.

Laestadiuksen uskonnollisen ja tieteellisen työn vaikutukset Pohjois-Skandinavian hengelliseen ja kulttuuriseen elämään on ollut laaja-alaista, mutta hänen antropologista ja uskonnonfilosofista ajattelua ei ole aiemmin tutkittu väitöskirjatasolla filosofian kentällä. Tutkimus tuottaa uutta tietoa Laestadiuksesta filosofisena ajattelijana.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

AUÐUR H INGÓLFSDÓTTIR 16.12.2016

Climate Change in the Arctic. Analysis of Norms and Values Shaping Climate Policy in Iceland

Vaikka ilmastonmuutos uhkaa sekä ympäristöä että turvallisuutta, maailma on reagoinut siihen hitaasti. Mitkä poliittiset ja taloudelliset näkökohdat sekä kulttuuriarvot estävät kansainvälistä yhteisöä toimimasta tehokkaasti tilanteen ratkaisemiseksi?

Auður H Ingólfssdóttir pohtii tätä kysymystä tapaus-tutkimukseen perustuvassa väitöskirjassaan, joka käsittelee Islannin tilannetta ja keskittyy ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, poliittiseen vuoropuheluun ja vuoropuhelun taustalla oleviin arvoihin. Aihetta lähestytään feministisen sosiaalisen konstruktivismin näkökulmasta käyttäen feminismin sekä sukupuolitutkimuksen käsitteitä ja menetelmiä.

YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA

Edelliset Tieteen päivät jalkautuivat myös Lyseonpuiston lukiolle syksyllä 2015.

Tieteen päivät Rovaniemellä

Suomen Kulttuurirahasto ja Tieteen tiedotus ry ovat myöntäneet yhteensä 20 000 euroa Lapin yliopiston viestintäpalveluille Tieteen päivien järjestämiseksi Rovaniemellä.

Tieteen päivät Rovaniemellä on suurelle yleisölle suunnattu, eri tieteenaloja luotaava tiede- ja taidetapahtuma. Rovaniemen ohjelma kootaan Helsingin Tieteen päivien ohjelmakokonaisuudesta, jota täydennetään Lapin yliopiston tutkijoiden puheenvuoroilla.

Tieteen päivien ohjelma rakentuu tällä kertaa ”Vapauden rajat” -teeman ympärille. Tapahtuma on kaikille avoin, ja se järjestetään Rovaniemi-päivien yhteydessä 8.–9. syyskuuta 2017.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusselvitys

Lapin yliopiston tasa-arvotoimikunta on teettänyt tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn, jonka tulokset on julkaistu raporttina. Raportti löytyy yliopiston nettisivuilta ja intranetistä. Suomeksi ja englanniksi tehtyyn kyselyyn vastasi 358 opiskelijaa ja 157 työntekijää.

www.ulapland.fi/tasa-arvo

Arktikumissa jälleen kävijäennätys

Arktikumin näyttelyissä ja tapahtumissa vieraili lähes 95 000 henkilöä vuoden 2016 aikana. Heistä 60 prosenttia tuli ulkomailta.

Arktikumin vetonauloja ovat kauniin arkkitehtuurin lisäksi Lapin historiaa ja kulttuuria sekä arktista aluetta esittelevät perusnäyttelyt. Lisäksi Arktikumin tiedekeskuksessa ja Lapin maakuntamuseossa järjestettiin vuoden aikana kiinnostavia vaihtonäyttelyitä, joissa esiteltiin muiden muassa arktisten alueiden ruokakulttuureja, ilmastomuutosta, matkailumainontaa sekä sodan vaikutusta lappilaisiin siviileihin ja jälkipolviin.

Vuosi 2017 on Arktikumille juhluvuosi, sillä rakennus avattiin yleisölle 25 vuotta sitten osana Suomen 75-vuotisjuhlallisuuksia. Juhlavuoden tapahtumiin sisältyy muiden muassa 2. kesäkuuta avautuva tiedekeskuksen Kuumaa kyytiä -vaihtonäyttely ja Arktikumin 25-vuotissyntymäpäivän juhlallisuudet 6. joulukuuta.

Koivurovan johtama hanke menestyi huippuysikköhaussa

Suomen Akatemia on valinnut 34 tutkimuksen huippuysikköhakemusta kutsuttaviksi haun toiseen vaiheeseen. Yksi niistä on Arktisen keskuksen johtajan Timo Koivurovan vetämä tutkimusprojekti.

Koivurovan tutkimusprojektin aiheena on ”Arktisen alueen hallinnon evoluutio ja revoluutio” ja siinä yhdistetään arktista aluetta koskevaa oikeustieteellistä, antropologista ja hallintoon liittyvää tutkimusta.

Huippuysikköhaun toinen vaihe päättyi helmikuun alussa ja lopulliset valinnat tehdään sen jälkeen siten, että rahoituskausi alkaisi vuoden 2018 alusta.

Arktikumin tiedekeskus on osa Lapin yliopiston Arktista keskusta. Artikumin portaat ovat suosittu kuvauspaikka.

Arktinen keskus tukee EU:n arktisen politiikan toteutusta

Lapin yliopiston Arktinen keskus on valittu vetämään Euroopan unionin rahoittamaa projektia, jonka tarkoituksena on tukea Euroopan komissiota ja ulkosuhdehallintoa EU:n arktisen politiikan toteutuksessa.

Hankkeen taustalla on Euroopan komission ja EU:n ulkoasioiden korkean edustajan julkistama tiedonanto EU:n arktisen politiikan lähivuosien suuntaviivoista. EU haluaa selvittää, kuinka tiedonannon toimintaohjelmassa listattuja lähes 40 erillistä kohtaa on viety käytäntöön ja kehitetty.

EU:n arktista politiikkaa arvioivassa ”EU Arctic Policy Assessment” -projektissa ovat Arktisen keskuksen ohella mukana Arctic Portal Islannista, Alfred Wegener -instituutti Saksasta ja joukko projektin alihankintaa toteuttavia kumppaneita, yhtenä niistä Lapin liitto. Projektin kesto on kaksi ja puoli vuotta, ja sitä johtaa Arktisen keskuksen johtaja Timo Koivurova.

Arktisen keskuksen näyttely esillä Koreassa

Etelä-Korean kansallisessa merimuseossa Busanissa on avoinna Lapin yliopiston Arktisen keskuksen kokoelmiin perustuva näyttely ”Further into the Arctic”. Ennen joulua avattu näyttely on yleisön nähtävillä maaliskuuhun 2017 asti.

Näyttely sisältää Arktikumin tiedekeskuksessa esillä olleen karttanäyttelyn, joka perustuu ainutlaatuiselle kokoelmalle vanhoja arktisen alueen karttoja. Lisäksi näyttelyssä on esillä esineistöä Arktisen keskuksen näyttelykokoelmista

Korean kansallinen merimuseo on Korean kolmanneksi suurin museo, ja se kokoaa vuosittain suuria kävijämääriä. Yhteistyössä on mukana myös Suomen suurlähetystö Etelä-Koreassa.

Yhteistyösopimus

Lapin yliopisto ja yhdysvaltalainen Dartmouthin yliopisto ovat solmineet yhteistyösopimuksen, joka keskittyy erityisesti arktisiin opintoihin ja arktiseen tutkimukseen. Dartmouthin yliopisto on Yhdysvaltain johtavia arktisen tutkimuksen keskuksia. Tulevan yhteistyön teemoina nousevat esille etenkin alkuperäiskansat ja ympäristöön liittyvä tutkimus.

– Yhteistyösopimus vahvistaa Lapin yliopiston kansainvälistä yhteistyöverkostoa merkittävästi. Erityisesti alkuperäiskansatutkimuksen ja arktisen kansainvälisen politiikan alueilla sopimus tarjoaa paljon mahdollisuuksia yhteisiin hankkeisiin ja avauksiin, Lapin yliopiston rehtori Mauri Ylä-Kotola sanoo.

Sopimuksen taustalla on Lapin yliopiston, Arktinen keskuksen ja Dartmouthin yliopiston jo vuosia jatkunut hyvä yhteistyö. Dartmouth College ja Lapin yliopisto ovat molemmat mukana myös arktisen yliopistoverkoston yhteistyössä.

Tuomas Aslak Juuso on mukana saamelaiskulttuuria taltioivassa videosarjassa.

Videoita saamelaiskulttuurista

Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tutkijat ovat taltioineet yhdessä saamelaisien kanssa saamelaisen perinnetietoa poronhoidosta ja maankäytöstä. Tietoa on taltioitu videoille siitä, miten perinteet elävät saamelaisessa kulttuurissa nykypäivänä. Videot ovat avoimesti kaikkien katseltavissa Arktisen keskuksen verkkosivuilla ja YouTube-kanavalla.

Pohjoissuomenkarja eli lapinlehmä on yksi Suomen kolmesta alkuperäiskarjaroduista.

Lapinlehmän maidon ominaisuuksien kartoitus

Lapin yliopiston Arktisessa keskuksessa on käynnistynyt hanke, jossa kartoitetaan lapinlehmän maidon tuotantoa sekä selvitetään, miten rodun maitoa ja sen hyviä ominaisuuksia voitaisiin hyödyntää nykyistä laajemmin.

Lapinlehmä tuottaa korkealaatuista maitoa, joka on valtarotujen karjan maitoa rasvaisempaa ja jonka rasvahappokoostumus on ihmisen ravitsemuksen kannalta edullisempaa. Lapinlehmän maitoa tuotetaan maakunnassa ja lähialueilla jonkin verran, mutta sitä ei vielä erikseen kerätä eikä jatkojalosteta myytäväksi tuotteiksi.

Lapin maakunnan oma karjarotu pohjoissuomenkarja eli lapinlehmä on uhanalainen alkuperäisrotu, jonka lisääntyviä yksilöitä on koko maailmassa vain noin tuhat.

Matkailuympäristöjen kehittäminen

Lapin yliopiston taiteteiden tiedekunta, Lapin taiteilijaseura ja neljä lappilaista matkailualan yritystä ovat aloittaneet hankkeen, jossa matkailuympäristöjä ja -tuotteita kehitetään ympäristötaiteen avulla.

Ympäristötaitetta matkailun alueille (YMA) -hankkeen tavoitteena on lisätä ympäristötaiteen käyttöä matkailukohteissa. Neljä työryhmää suunnittelee mukana olevien yritysten kanssa ympäristötaitetta hyödyntävän kokonaisuuden kullekin yritykselle. Samalla etsitään uusia keinoja ympäristötaiteen hyödyntämiseksi matkailun kehittämisessä.

Hankkeen vastuullisena johtajana toimii professori, dekaani Timo Jokela ja projektipäällikkönä Christa Haataja. Hankkeen yritysyhteistyökumppanit ovat Snowflake Oy (Arctic SnowHotel), Hullu Poro Oy, Kaksilauttanen Arctic Resort Oy ja Ranuan Seudun Matkailu Oy (Ranua Zoo).

Hanketta rahoittavat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Lapin Liitto. Hanke kestää 31.7.2018 saakka, ja sen budjetti on 292 921 euroa.

Peliteoria esimiesten avuksi

Lapin yliopistossa on kehitetty henkilöstötuottavuuden peliteoria, joka mallintaa esimiestoiminnan vaikutuksia organisaation työhyvinvointiin ja talouteen. Se perustuu henkilöstövoimavarojen tuotantofunktioon sekä laajaan tutkimustietoon työyhteisön ongelmatilanteista ja johtamiskäytännöistä.

Dosentti Marko Kestin vetämässä tutkimushankkeessa kehitetty peliteoria ja siihen rakentuva opetuspeli osoittavat esimiestyön tärkeyden organisaation työhyvinvoinnin ja tuottavuuden kannalta. Peli soveltuu monenlaisten esimiestaitojen ja johtamisen harjoitteluun.

Täydennyskoulutusta maahanmuuttajien opettamiseen

Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta on saanut opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksen maahanmuuttajataustaisia opettavien osaamisen kehittämiseen ja täydennyskoulutukseen koko Lapin alueella.

Hankkeessa käydään läpi muun muassa inklusiivisuuden toteuttamista monikulttuurisuus huomioiden, erityispedagogiikan haasteita valmistavassa opetuksessa, oppilaan ajattelutaitojen huomioimista ja niiden opettamista, kodin ja koulun yhteistyötä, globaalikasvatusta sekä maahanmuuttajien osallistumista yhteiskuntaan median kautta.

Kouluttajina toimivat oman alansa asiantuntijat ja mukana on myös maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Vastuukouluttajina toimivat kasvatustieteiden tiedekunnan opettajankoulutuksen yliopistonlehtorit Outi Kyrö-Ämmälä ja Merja Paksuniemi sekä Arktisen keskuksen tutkija Nafisa Yeasmin. Hanke toteutetaan vuosina 2017–2019.

Seminaari kertomusperinteestä

Lapin yliopistolla järjestetään seminaari suomalaisesta kertomusperinteestä ja sen alueellisista vaihteluista sekä Nätti-Jussista keskiviikkona 10.5.2017 14.00–16.30, Fellman-sali.

Seminaarin pääpuhuja on folkloristiikan yliopistonlehtori Pasi Enges Turun yliopistosta. Engesin luennolla käsitellään suomalaisen kertomusperinteen lajeja, niiden sisältöjä ja alueellisia eroja.

Lisäksi seminaarissa järjestetään paneeli, jonka aiheena on pohjoisten kansojen tarinaperinne. Paneeliin osallistuvat kirjailija, tarinankertoja Siiri Magga-Miettunen, tarinankerääjä ja kouluttaja Tapani Niemi sekä tutkija Päivi Rantala. Tilaisuuden jälkeen yleisöllä on mahdollisuus kertoa Nätti-Jussiin liittyvistä henkilökohtaisista muistoistaan aineiston kerääjille.

Tilaisuus on osa Lapin yliopiston ikääntyvien yliopiston luentosarjaa. Seminaarin järjestelyissä on mukana myös LC Rovaniemi/Alakemijoki.

Lapin yliopisto on kongressipalveluiden tärkein asiakas.

Kongressipalveluilla vilkas vuosi

Lapin yliopiston kongressipalvelu järjesti viime vuonna yksitoista kansainvälistä tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä 1 500 kokousvierasta 30 eri maasta.

Tälle vuodelle on tulossa toistakymmentä tapahtumaa ja osallistujamäärä nousee noin tuhannella vieraalla. Kansainväliset konferenssit tulevat olemaan enemmistönä myös ensi vuonna.

Lapin yliopiston kongressipalvelu aloitti toimintansa vuonna 1994 täydennyskoulutuskeskuksen yhteydessä ja kuuluu nykyisin viestintäpalveluihin. Kongressipalvelun tärkein asiakas on luonnollisesti Lapin yliopisto ja sen eri yksiköt.

– Jonkin verran kongressipalvelut on järjestänyt myös ammattikorkeakoulun tapahtumia, mutta niitä soisi olevan enemmänkin, kongressisuunnittelija Marja-Leena Porsanger sanoo.

Muita tärkeitä asiakkaita ovat Lapin liitto ja tieteelliset organisaatiot, kuten LUKE ja GTK.

Lapin tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja kuvaavat lintuhahmot on luonut rovaniemeläinen graafinen suunnittelija Annika Hanhivaara.

Koulutusneuvontaa yhdestä osoitteesta

Lapin koulutusneuvonta -verkkoneuvontapalvelu avattiin tämän vuoden alussa. Koulutusneuvonta avaa vaihtoehtoja koulutukseen, työhön ja tulevaisuuteen. Verkkopalvelun kautta voi etsiä vastauksia muun muassa kysymyksiin, jotka koskevat ammatillista koulutusta, lukiota, korkeakoulua, oppisopimusta, työpaikkaa, ammatinvalintaa tai alan vaihtoa.

Kaikille lappilaisille tarkoitettu palvelu on maksutonta, luotettavaa ja henkilökohtaista neuvontaa, joka perustuu asiakkaan nimettömyyteen. Palveluun pääsee kirjautumaan sähköpostiosoitteella.

Verkkoneuvontapalvelu toteutetaan neljän organisaation yhteistyönä. Mukana ovat koulutuskuntayhtymä Lappia, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä, Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto.

www.lapintno.fi/koulutusneuvonta

Hiiripöllöt ja hetken huumaa.

Tiedekeskus haluaa arktisia seksitarinoita

Arktikumin tiedekeskus paneutuu parhailaan pohjoisella napa-alueella leiskuvaan rakkauteen ja lihallisiin leikkeihin. Kesäkuun alussa avattavaan näyttelyyn toivotaan nyt yleisöltä omakohtaisia tarinoita.

Tarinat kerätään anonyymeinä ja niistä parhaat julkaistaan juhluvuoden kuumimmassa näyttelyssä Arktikumissa.

– Kirjoita vaikka kokemastasi suloisesta suudelmasta, hekumallisesta hetkestä tai kiimaisesta kohtaamisesta pohjoisen taitvaan alla. Tarinoita on jo kerätty turisteilta ja nyt toivomme mukaan lisää paikallista väriä, sanovat näyttelyä kokoavat Anna Hyvönen ja Marjo Laukkanen Lapin yliopiston Arktisesta keskukselta.

Kuumaa kyytiä -näyttely kertoo sekä ihmisten että eläinten pariutumisesta ja parittelusta arktisella alueella.

Jaa kuuma tarinasi:

www.arcticcentre.org/kuumaakyytia

Rovaniemi erinomainen sijoituspaikka tuomioistuinvirastolle

Rovaniemen kaupunki ja Lapin liitto esittävät yhdessä Rovaniemen hovioikeuden ja Lapin yliopiston kanssa, että Rovaniemelle perustettaisiin tuomioistuinvirasto. Yhteisen kannanoton mukaan tuomioistuinvirasto vahvistaisi alueella jo olevaa oikeudellista osaamiskeskittymää. Rovaniemen hovioikeus on saanut kansainvälistä tunnustusta tuomioistuintoiminnan laadun kehittämisestä. Kehittämistyössä on ollut tärkeä rooli Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnalla, joka kouluttaa

viidesosan Suomen juristeista.

Kannanotossa korostetaan lisäksi muun muassa Rovaniemen hyvää saavutettavuutta, monipuolista koulutustarjontaa sekä alueelle jo tehtyjä ja onnistuneita valtion alueellistamistoimia. Rovaniemen vetovoimaisuus työ- ja asuinympäristönä on maan huippua, kannanotossa todetaan. Lisäksi kasvava yritystoiminta on kaupungissa kansainvälisempää kuin maassa keskimäärin.

Lapin osuuspankkien toimitusjohtajat vierailivat yliopistolla

Lapin osuuspankkien toimitusjohtajat vierailivat Lapin yliopistolla joulukuussa. Vierailunsa yhteydessä Lapin osuuspankit ja OP Ryhmä luovuttivat yhteensä 225 000 euron lahjakirjan Lapin yliopiston varainhankintaan.

Tornion Osuuspankin toimitusjohtaja Pentti Alaperä pitää itsenäisen Lapin yliopiston olemassaoloa tärkeänä vetovoi-matekijänä ja väestön pysyvyystekijänä. Tornio-Haaparanta-alueen kehittämistä yliopisto voisi tukea Alaperän mukaan muiden muassa palvelumuotoiluhankkeilla.

Pohjolan Osuuspankin toimitusjohtaja Keijo Posio korostaa erityisesti yliopiston jatko-opiskelijoiden ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä, joka voisi olla entistä tiiviimpää. Lisäksi Posio nostaa esille sen, että Lapin yliopiston, ammattikorkeakoulun ja myös muiden oppilaitosten välinen yhteistyö antavat lappilaisille nuorille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kotimaakunnassaan ylimpään korkeakoulututkintoon asti ja moninaiset opintopolut mahdollistavat kouluttautumisen myös aikuisiällä aina tohtorin tutkintoon asti.

– Erityisen iloinen olen tällä hetkellä ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston syvenevästä yhteistyöstä, joka antaa nuorille mahdollisuuden sekä ammatilliseen että teoreettiseen koulutukseen työelämää varten. Lappi tarvitsee kansainvälistä osaamista ja tähän haasteeseen Lapin korkeakoulut vastaavat monin tavoin, Posio sanoo.

MARKO JUNTILA

Lapin osuuspankkien toimitusjohtajat kokoontuivat yhteistyötapaamiseen Lapin yliopistolle 20.12.2016. Kuvassa: Keijo Posio, Pohjolan Osuuspankki, Rovaniemi; Heikki Palosaari, Kemin Seudun Osuuspankki; Pentti Alaperä, Tornion Osuuspankki; Vesa Jurmu, Posion Osuuspankki; Hannu Neuvonen, Tervolan Osuuspankki ja Terttu Hagelin, Ylitornion Osuuspankki. Lisäksi kuvassa ovat Lapin korkeakoulukonsernin neuvottelukunnan puheenjohtaja Johanna Ikäheimo, rehtori Mauri Ylä-Kotola, vararehtori Kaarina Määttä ja yhteyspäällikkö Heikki Autto.

ANNA-LEENA MUOTKA

Markku Vierulle parhaan tutkimuksen palkinto

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa professorina toimiva Markku Vieru on saanut International Journal of Contemporary Hospitality Management -tiedelehden myöntämän parhaan tutkimuksen palkinnon.

Palkinto myönnettiin Vierun yhdessä Martin Falkin kanssa toteuttamasta tutkimuksesta: Factors affecting cancellation behaviour: Online and early hotel booking least likely to be realized.

Vieru ja Falk tarkastelevat tutkimuksessaan asiakkaiden tekemien hotellivarausten peruuttamisiin vaikuttavia tekijöitä havaintoaineiston pohjalta, joka käsittää yli 100 000 huonevarausta. Tulokset auttavat ymmärtämään hotelliasiakkaiden käyttäytymistä sekä parantavat hotellien kykyä laatia ennusteita peruutuksista.

REETTA LINNA

Riikka Kankaalle hallintotieteen pro gradu -palkinto

Lapin yliopistosta hallintotieteiden maisteriksi valmistunut Riikka Kangas on palkittu Hallinnon Tutkimuksen Seuran vuosittaisella pro gradu -palkinnolla. Riikka Kankaan pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan sairaalan organisaatiokulttuuristen tekijöiden esiin nousemista Lean-ajatteluun perustuvassa prosessien tehostamisessa. Tutkimuksessa tarkastellaan sairaalan tehokkuutta edistäviä ja hidastavia tekijöitä.

Kangas teki tutkimuksensa yhteistyössä Lapin sairaanhoitopiirin kanssa ja se liittyy Inhimillisesti tehokas sairaala -hankkeeseen.

Paras matkailuaiheinen opinnäytetyö

Suomen matkailututkimuksen seura ry. palkitsee vuosittain stipendillä parhaimpaa pitämänsä matkailuaiheisen opinnäytetyön (pro gradu -tutkielma tai ylempi amk -lopputyö) avoimessa kilpailussa, joihin töiden ohjaajat voivat ilmoittaa hyvinä pitämiään töitä.

Vuoden 2015–2016 parhaaksi työksi arvioitiin tänä vuonna Siiri Maria Nuutisen pro gradu -tutkielma ”Intressiristiriidat metsänkäytössä. Työn ohjaajat olivat matkailun kulttuuritutkimuksen professori Soile Veijola sekä pohjoisten yhteiskuntien muutoksen professori Jarno Valkonen.

APURAHAT

KONEEN SÄÄTIÖN APURAHAT 2016

Koneen Säätiö on myöntänyt Lapin yliopistoon kahdeksan apurahaa, yhteensä 426 155 euroa. Apurahan saivat:

- Anniina Koivurova, kuvataidekasvatuksen yliopistolehtori 14 400 euroa: Mitä lasten piirustukset ja heihin kohdistunut avustustyö kertovat sodasta selviytymisestä ja jälleenrakennuksen arjesta Suomen Lapissa.
- Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta 10 000 euroa: Kansainvälisen konferenssin "2nd Peaceful Coexistence Colloquium: Reimagining Ethics and Politics of Space for the Anthropocene" järjestäminen Pyhänturilla 6.–9.6.2017.
- Satu Miettinen ja työryhmä, TaT, professori 80 000 euroa: Women living on the edges of the world: Narratives from Murmansk, Rovaniemi and Port Augusta.
- Ilari Nikula, YTM 58 355 euroa: Ympäristökriisin biopolitiikka.
- Tapio Nykänen ja työryhmä, YTT 99 000 euroa: Matkalla ajassa ja paikassa: Turvapaikanhakijat pohjoisessa Suomessa.
- Sari Stark, FT, tutkija 92 000 euroa: Historian jäljet pohjoisessa tunturiluonnossa.
- Sanna Valkonen ja työryhmä, YTT, saamentutkimuksen apulaisprofessori 40 000 euroa: Saamelaisen luontosuhteen uudet mittasuhteet – Kokeellinen taide- ja tutkimusprojekti.
- Barry Zellen, Academic researcher 32 400 euroa: Tribal Buffer Zones and Regional Stability from the Polar to Oceanic Region: Understanding the Interface between Indigenous Homelands and Modern States, and the Foundations for Stable Borderlands.

Ahvenanmaan rauhaninstituutin kautta:

- Sia Spiliopoulou Åkermark ja työryhmä 133.300 euroa: Demilitarisation in an increasingly militarised world. International perspectives in a multilevel framework – the case of the Åland Islands. The Åland Islands Peace Institute in cooperation with Arctic Center at the University of Lapland.

LIIKESIVISTYSRAHASTON APURAHAT

Pohjois-Suomeen rahasto jakoi kuusitoista apurahaa, yhteensä 118 000 euroa. Lapin yliopistoon rahasto jakoi kolme apurahaa, yhteensä 32 000 euroa. Lapin yliopistosta apurahan saivat:

- KTT Susan Meriläinen ja Janne Tienari 10.000 euroa: In transition: Nordic Academic Masculinities, Suomen osaprojekti
- YTM Joonas Vola 10 000 euroa: Arktisen alueen talouden representaatiot tieteellis-poliittisissa diskursseissa
- YTM Piritta Parkkari 12.000 euroa: "We're making the entrepreneurial revolution!" – Practice-theoretical critique of entrepreneurship

**Jaakko
Husa**

Tehtäviä kansainvälisissä
tiedejulkaisuissa

Professori Jaakko Husa Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnasta on kutsuttu sekä brasilialaisen Revista de Direito Comparado e Estudos Culturais'in että italialaisen Bologna Law Review'n toimituskuntien asiantuntijajäseneksi.

Brasilialainen, englanniksi ja portugaliksi toimiva, oikeusvertailuun keskittyvä jounaali jatkaa vuonna 1998 toimintansa aloittaneen aikakauskirjan jalanjäljissä painottaen kriittistä ja kulttuurista tutkimusotetta.

Äskettäin toimintansa aloittanut englanninkielinen Bologna Law Review toimii maailman vanhimman oikeustieteellisen tiedekunnan yhteydessä Bolognan yliopistossa pyrkimyksenään edistää erityisesti oikeuden monitieteellistä tutkimusta.

Vierailevaksi tutkijaksi
Edinburgin yliopistoon

Professori Jaakko Husalle on myönnetty arvostettu vierailevan McCormick Fellowship -tutkijan asema Edinburgin yliopistoon syyslukukaudelle 2017.

McCormick Fellowship tarjoaa alallaan vakiintuneelle senioritutkijalle mahdollisuuden edistää tutkimustaan Edinburgin yliopiston Law Schoolissa.

Jaakko Husa on Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan oikeusvertailun ja valtiosääntöoikeuden professori.

**Mervi
Alatalo**

Henkilöstöpäälliköksi
Lapin yliopistoon

Lapin yliopisto vastaa henkilöstöjärjestöjen esittämään haasteeseen muutosjohtamisen valmiuksien ja resurssien turvaamisesta palkkaamalla henkilöstöpäälliköksi Mervi Alatalon ajalle 16.1.–31.12.2017. Alatalo siirtyi yliopiston palvelukseen Lapland Hotelsilta ja hänen sijoituspaikkansa on yleis- ja henkilöstöhallinnon toimintokokonaisuus.

Alatalo tuo henkilöstöhallintoon uudenlaista yritystaustaista henkilöstöhallinnon osaamista sekä ammattikorkeakoulurakenteen tuntemusta. Rekrytoinnin kautta varmistetaan yliopiston tärkeimmän voimavaran – henkilöstön – asioiden hyvä hoito vaativan liittokorkeakouluprosessin käynnistyessä.

**Markus
Aarto**

Lapin ammattikorkeakoulu Oy:n hallituksen
puheenjohtajaksi

Lapin ammattikorkeakoulu Oy:n ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 31.1.2017 Keminissä. Yhtiökokous käsitteli ja hyväksyi muuttuneiden omistussuhteiden tuomat muutokset yhtiöjärjestykseen. Samalla yhtiölle valittiin uusi hallitus.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Lapin yliopiston hallintojohtaja Markus Aarto. Muut jäsenet ovat professori Marja Vaarama (Lapin Yliopisto), professori Kaarina Määttä (Lapin yliopisto), kaupunginjohtaja Esko Lotvonen (Rovaniemen kaupunki), kaupunginvaltuuston jäsen Sari Moisanen (Kemin kaupunki), kaupunginjohtaja Timo Nousiainen (Tornion kaupunki), toimitusjohtaja Timo Rautajoki (Lapin kauppakamari) sekä Lapin AMKin opiskelijajäsen Heikki Lindroos ja henkilöstöjäsen Pasi Laurila. Yhtiön kotipaikka on Kemi.

**Matias
Kassala**

LYY:n hallituksen
puheenjohtajaksi

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto on valinnut hallituksen puheenjohtajaksi vuodeksi 2017 Matias Kassalan, joka on johtamisen viidennen vuoden opiskelija.

Kassala on toiminut aktiivisesti ainejärjestö Remburssi ry:n hallituksessa tiedotantajana ja puheenjohtajana. LYY:n tämän vuoden toiminnassa korostuu Kassalan mukaan yhteisöllisyys.

Hallitukseen valittiin Harriet Lindfors (oikeustieteet), Vesa-Pekka Inget (sosio-logia), Iida Nevasalmi (johtaminen), Anna-Riikka Hyvönen (soveltava psykologia) ja Asta Alatossava (matkailututkimus).

**Tapio
Nykänen**

Julkisen sanan
neuvostoon

Yhteiskuntatieteiden tohtori, tutkija Tapio Nykänen on valittu Julkisen sanan neuvoston varsinaiseksi yleisjäseneksi kaudeksi 2017–2019.

Nykänen työskentelee tutkijana Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. Hän on työskennellyt ennen tutkijanuraansa toimittajana muun muassa Yleisradiossa.

**Liisa
Ansala**

Rovaniemen
kaupungin hallituksen
puheenjohtajaksi

Liisa Ansala on valittu Rovaniemen kaupungin hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi. Ansala siirtyy Rovaniemen kaupungin hallitukseen ja sen puheenjohtajaksi vaalikauden loppuun eli kesään 2017 asti.

Liisa Ansala työskentelee Lapin yliopiston kansainvälistymispalveluissa vieraskielisen opetuksen koordinaattorina ja hän väitteli kasvatustieteen tohtoriksi kasvatustieteiden tiedekunnassa 24.2.2017.

**Petri
Koikkalainen**

Jatkaa
Tieteentekijöiden liiton
puheenjohtajana

Tieteentekijöiden liiton liittokokous on valinnut yhteiskuntatieteiden tohtori, dosentti Petri Koikkalaisen jatkamaan liiton puheenjohtajana seuraavan kaksivuotiskauden 2017–2018.

Petri Koikkalainen on valtio-opin yliopistonlehtori Lapin yliopistossa. Hän on toiminut liiton puheenjohtajana vuodesta 2015.

**Ana
Nuutinen**

Muodin ja vaate-
tuksen
professoriksi

Taiteen tohtori Ana Nuutinen on otettu Lapin yliopiston muodin ja vaate-
tuksen professorin tehtävään ajalle 1.2.2017–31.12.2021. Tehtävän sijoituspaikka on taiteiden tiedekunta.

**Rauna
Kuokkanen**

Tutkimusprofessoriksi

PhD Rauna Kuokkanen on kutsuttu Lapin yliopiston tutkimusprofessorin, arktinen alkuperäiskansatutkimus, tehtävään 1.7.2017 lukien. Tehtävän sijoituspaikka on yhteiskuntatieteiden tiedekunta.

**Stefan
Kirchner**

Yliopistotutkijaksi

Dr Stefan Kirchner on otettu Lapin yliopiston arktisen oikeuden yliopistotutkijan määräaikaiseen tehtävään ajalle 1.12.2016–28.2.2019. Tehtävän sijoituspaikkana on Arktinen keskus.

**Satu
Miettinen**

Palvelumuotoilun
professoriksi

Taiteen tohtori Satu Miettisen on kutsuttu Lapin yliopiston palvelumuotoilun professorin tehtävään 1.12.2016 lukien. Tehtävän sijoituspaikka on taiteiden tiedekunta.

**Heidi
Pietarinen**

Tekstiilialan
professoriksi

Taiteen tohtori Heidi Pietarinen on otettu Lapin yliopiston tekstiilialan professorin tehtävään ajalle 1.1.2017–31.12.2021. Tehtävän sijoituspaikka on taiteiden tiedekunta.

hiutaleita

KIRSTI LEMPIÄINEN

Sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtori,
kasvatustieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

// Miksi koulutusta pitää arjessa
kurittaa ja juhlassa ylevöittää?

ANNA-LEENA MUOTKA

TYÖRAUHA YLIOPISTOISSA

Tampereen yliopiston työhyvinvoinnin dosentti Marja-Liisa Manka kirjoittaa vuodentakaisessa työrauhan julistuksessa: ”Julistettakoon työn tekemisen iloa ja rauhaa koko Suomeen. Haastamme kaikki työpaikat mukaan työhyvinvoinnin kehittämiseen, koska talouskriisit, jatkuvat organisaatiomuutokset, epävarmuus ja kiire saattavat johtaa tunteeseen, ettemme voi vaikuttaa asioihimme.”

Nykyinen työelämä vaikuttaa armottomalta kovine ja joskus myös risti-riitaisine vaateineen, joten työhyvinvointia ei voi koskaan liiaksi korostaa. Akatemiassa odotetaan luovuutta, omaperäisyyttä ja uusiutumista samaan aikaan, kun pitäisi toistuvasti tuottaa, suunnitella sekä raportoida tästä tuottamisesta ja suunnittelemisesta. Mielikuvituksen käyttö koskee niin alaisia kuin johtoa, kuten Päivi Naskali on esittänyt. Luovuus edellyttää yhä useammin asioiden priorisointia niin, että paljon aikaa vievistä mutta sitäkin rakkaammista tieteellisistä töistä on luovuttava. Itselläni tämä koskee esimerkiksi käännöstöitä ja kirja-arvioita. Osa meistä uupuu, sairastuu tai astuu vapaaehtoisesti syrjään. Tulijoita riittää toistaiseksi, vaikka tutkijoit-ten aivovuodosta ulkomaille onkin viime aikoina oltu yhä huolestuneempia.

Valtiovalta kurittaa yliopistoja toisella kädellä ja hyvittelee toisella puhuen itsenäisyydestä, koulutuksen merkityksestä ja näin Suomen juhluvuonna epäilemättä myös yliopistojen tärkeydestä suomalaisten tulevaisuudelle. Vieraillessani Englannissa paikalliseen yliopistoon oli valittu kansleriksi aateloitu sosiologi, joka oli tunnettu tehokkaasta toiminnan rationalisoi-misesta. Sillä tarkoitettiin henkilöstön vähennyksiä sekä oppiaineitten ja laitosten lakkauttamisia. Kansleri piti juhlapuheen, jossa hän esitti maailman keskeisten ongelmien ratkaisuun kolmea – muiden muassa OECD:n ekonomistien hyväksymää – asiaa: koulutusta, koulutusta ja koulutusta. Muistan miettineeni, missä vaiheessa olemme akatemiassa alkaneet hyväksyä sen, että puhe ja toiminta eivät ollenkaan kohtaa. Miksi koulutusta pitää arjessa kurittaa ja juhlassa ylevöittää?

Elina Ikävalko korostaa tuoreessa väitöskirjassaan, että hyötyisimme eriarvoisuutta aiheuttavien tilanteiden ja käytäntöjen politisoimisesta. Jos olemme aina vain positiivisia, tulevaisuusorientoituneita ja ratkaisukeskeisiä, saatamme jättää liian suuren tilan toimintamme teknistymiselle ja rutinoitumiselle, jopa kurjistumiselle ja surkastumiselle. Tämän voi ulottaa koskemaan pahoinvointia työssä. Ei piiloteta epäkohtia rinnan alle, vaan keskustellaan niistä rohkeasti yhdessä. Kuulutaan, näyttään ja vaikutetaan.

Hae Lapin yliopistoon

**Sinne eivät
pienenkään
unelmat
huku.**

Hakuaika

15.3.–5.4.2017

ulapland.fi

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
PL 122 | 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

Meitä on jo viisitoistatuhatta

Olen Riina, 15 000. Lapin yliopistosta valmistunut opiskelija.

Aloitin opinnot Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnassa vuonna 2009. Opintojen ohella tutoroin avoimen yliopiston oikeustieteen opiskelijoita ja toimin myös tanssinopettajana.

Kesät tein töitä oman alan parissa valtion ja kunnan palveluksessa sekä yksityisissä asianajotoimistoissa. Valmistuin oikeustieteen maisteriksi kesäkuussa 2016.

Tällä hetkellä työskentelen lakimiehenä.

Opiskeluvuodet pohjoisessa olivat mahtavaa aikaa, jota tulen muistelemaan lämmöllä. Ulkona paukkui pakkas mutta yliopistolla oli aina lämmin henki.

Opiskelukavereista muodostui iso perhe.

Olen kiitollinen siitä, että minusta on tullut osa Lapin yliopiston tarinaa.

RIINA LAPINKERO, OTM

Yliopisto kutsuu kaikki lappilaiset ja Lapin ystävät mukaan meneillään olevaan varainhankintakampanjaan. Kiitos kaikille, jotka ovat jo osallistuneet kampanjaamme.

Osallistumalla turvaamme korkeakoulutuksen kehittymisen Lapissa, jotta näitä Riinan kaltaisia tulevaisuutta rakentavia tarinoita voidaan kirjoittaa elinvoimaisen Lapin menestyskertomukseen myös seuraavat 15 000 kappaletta.

Mauri Ylä-Kotola

Mauri Ylä-Kotola | Lapin yliopiston rehtori

ulapland.fi/varainhankinta